№ 104
მაისის 17, შაბათი 1903 წ.
1877

ივერია

№ 104
მაისის 17, შაბათი 1903 წ.
1903

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

პირველ მაისიდან წლის დამლევამდე

გაზ. „ივერია“

ჰღირს 7 მან. 25 კაპ.

გაზეთის „ივერიის“ ფასი თვეობით 12 თვით—10 მან., 11 თვით—9 მ. 50 კ., 10 თვით—8 მ. 75 კ., 9 თვით—8 მ., 8 თვით—7 მ. 25 კ., 7 თვით—6 მ. 75 კ., 6 თვით—6 მ., 5 თვით—5 მ. 50 კ. 4 თვით—4 მ. 75 კ., 3 თვით—3 მან. 50 კ., 2 თვით—2 მ. 75 კაპ., 1 თვით—1 მან. 50 კაპ.

დავით სიმონის ძე მესხი აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ამა მაისის 17, შაბათს, სოფელ რიონს გარდახდილი იქმნება ორმოცის წირვა და ლოცვა უდროოდ გარდაცვალებულის მისის მეუღლის

თამარისა.

სპირიდონ გიორგის ძე სიხარულიძე, ივანე როსტომის ძე მიქაძე, ივდითი მ. მიქაძისა და ელენე მ. გაბუნიასი აუწყებენ ნაცნობებთა და ნათესავთა, რომ

იორდანე გიორგის ძის სიხარულიძის

ორმოცის წირვა და პანაშვიდი დანიშნულია ქ. ტფილისში ქვაშვეთის წმიდა გიორგის ეკკლესიაში კვირას, 18 მაისს ხოლო სოფელ ერკეთში 25 მაისს, განსვენებულის მიერ აგებულ ეკკლესიაში. (2—1)

სამკერვალო
ქალთა ტანისამოსისა.

ვღებულობთ ქალთა ტანისამოსს შესაკერად

ყველასათვის ხელ-მისაწვდენ ფასად.

ვიყვანთ შეგირდებს და ვაძლევთ გაკვეთილებს ჭრა-კერვისას და სხვა-და-სხვა ხელთ-საქმისას.

აქვე მიიღება შესაკერად

კაბა-ანაფორა
და სხვა სასულიერო სამოსელი.

ტფილისი. წმ. გიორგის (ქვაშვეთის) ქუჩა, სახლი არჯევანიძისა, № 12, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ.

ჭრა-კერვისა და ხელთ-საქმის სახელოსნოს გამგე **ანა მერკვილაძისა.**

ისყიდება სურამში

იუნკერთა სასწავლებლის მახლობლად

საუკეთესო სააგარაკო ადგილები,

შემკული კარგის ჰავითა, ტყითა და წყაროებით. სასეირნოდ დატოვებულია ოზონდილი ადგილი ტყისა. სიგრძე თითოეულის აგარაკისა 133—478 ოთხკუთხ. საჟენი. უმთავრესი ქუჩა ათ საჟენისა. ფასი ყველასათვის ხელ-მისაწვდომია, იკითხეთ „ივერიის“ რედაქციის კანტორაში 10—3 საათამდე (სასახლის ქუჩა, თავად-აზნაურობის ქარვასლა).

კვირას, 25 ამა მაისს, ბანკის ბაღში და ქართულ თეატრში გაიმართება **ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების სასარგებლოდ**

სახალხო სეირნობა
საქველ-მოქმედო გაზაფხულური

შემოწირულობათა წარმოგზავნა ამ ბაზრისათვის შეიძლება ენ. ოლგა თავდგირის ასულის ჭავჭავაძისასთან, ნიკოლოზის ქუჩა, № 21 და ქართველთა შორის წ.-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიაში, სასახლის ქუჩა, თავად-აზნაურობის ქარვასლა.

ქართველ ქალთა ამხანაგობის

სამკერვალოში

მიიღებენ ყოველგვარ ხელსაქმეს: თეთრეულის ფერადი ძაფით ნაქარგის და გამზადებას ქალების და ბავშვების.

ბარონის ქუჩა, № 12.

ექიმი

ვ. ღამბაშიძე

იღებს შინაგან და საბავშვო ავადმყოფებს სადილის 6—7 საათამდე.

ბინა: ბარონის ქუჩა № 22, დიდი ვანქის ქუჩის კუთხესთან. ტელეფონი 642. (წ.)

კბილის ექიმი

ივანე ზაალის ძე

ახალშენიშვილი

ლერმონტოვის ქუჩა, 38.

იღებს ყოველ-დღე კბილის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 8—10 ს. და 11—2-დის, ხოლო საღამ. 5—7-დის. ავადმყოფებს 9—2-მდის და სადამ. 5—7-მდის. (წლ.)

კერძო სამკურნალო
ექიმის მუსხელოვისისა

(ვეღაგოშვილისეული)

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21, ავჭალის ქუჩის დასაწყისში.

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.

დილით:

მ. ი. ჩიქოვანი—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათამდე, საშუალოთ ხუთშაბათს და შაბათს.

ნ. ტ. მუხრანელი—ყელისა, ყურისა და ცხვირის სნეულ. 9—10 ს.

მ. დ. სახოკიძე—ორშ., ოთხშ., და შაბათ. 10—11.

გ. მ. მაღალაშვილი—შინაგან. საშუალოთ ხუთშაბათობით 10—11 ს.

ი. ბ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—11 საათ.

დ. ა. გედევანიშვილი—შინაგან, ნერვებითა და ელექტროტერაპია 12—1 ს.

ვ. მ. მანსვეტოვი—შინაგანი, ნერვებისა და ბავშვებისა—კვირაობით 10—12 ს.

ზრ. ვ. ხოზოლევსკი—დოსტაქრობა და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით პარასკეობით და შაბათობით 1—3 საათ.

ზ. მ. ამბარდანოვი—ათაშანგისა, კანისა და საშარდესი, 1—3 ს.

საღამოთი:

ა. მუსხელოვი:—თვალის ავადმყოფობა— ორშ. ოთხშ. და შაბათი. 5—6.

ა. ზ. მაღალაშვილი—შინაგან, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა 5—6 სათამდე. (მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური გამოკვლ.)

მუდმივი ექიმი გ. დ. ნასარიძე.

მასაჟი და საექიმო გიმნასტიკა: ორშაბათობით ოთხშაბათობით და პარასკეობით 6—8 ს.

რჩევა-დარიგება 50 კ., ოპერაციები მორიგებით. კრაოტები 3 მან. 5 მანეთამდე. (წ.)

46—8 ტელეფონი № 617

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქროვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

უ. მ. ჩიქოვანი. 9 საათიდგან 10 საათამდე თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფისა.

მ. ზ. ავეტისიანცი. 10—11 საათამდე კანისა, ვენერიულ და ხირურგიულ ავადმყოფობისა.

ი. ბაბანასოვი. დილის 11—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ძ. ი. ზძელიშვილი. 12—1 საათ. ყელისა, ყურისა და ცხვირის ავადმყოფობანი.

ზ. ა. თარხანოვი. 1—1½ საათ. შინაგანისა და ბავშვებისა ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.

ა. პ. კარაპეტიანცი. 1—1½ საათ. შინაგიან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბთაობით და შაბათობით.

საღამოობით:

ნ. ნ. როსტომბეგოვი. 5—6 ს. ხირურგიულისა და კანის ავადმყოფობისა (ელექტროტერაპია)

ნ. ს. ლუზეცკი 6—7 საათამდე, ნერვებისა (ელექტროტერაპია), შინაგანი და ვენერიული.

ქალი ექიმი **ა. ი. შჩერბანინა** 7—7½ საათამდის. ქალისა და საბებიო ავადმყოფობისა.

ზ. ა. თარხანოვი. 7½—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 7½—8 ს.

ს. ტ. არმანიტაკი. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გიმართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Первая частная лѣчебница д-ра Навасардіана. Тифлисъ, противъ памят. Ворон- (წლ.

ტფილისი

— პეტერბურგიდამ გვაცნობებენ, რომ 1 მაისს ჭავჭავაძისა და სიმბერგის კონცესიას ვადა გასულია და მთავრობას აღარ განუახლებია. ამის გამო ინჟენერს ადრიანოვს უკვე შეუტანია თხოვნა, რომ კახეთის რკინისგზის კონცესია იმას მიეცეს, მხოლოდ ლიანდაგი თიანეთზე აღარ გაივლის. ამ ცოტა ხანში შევიტყობთ, რა პასუხს მიიღებს ინჟენერი ადრიანოვი და ჩვენს მკითხველებს ვაუწყებთ.

— 13 მაისს, ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა კრების დახურვის წინ, გუბერნიის მარშალმა, თ. დ. ზ. მელიქიშვილმა მიჰმართა თავად-აზნაურთა კრებას, დაახლოვებით, შემდეგის სიტყვით:

„ნება მიბოძეთ, მოგახსენოთ ბ-ბო, ჩემი გულითადი მადლობა იმ პატივისცემისათვის, რომელსაც თქვენ აქამომდე მიცხადებდით. ამ სამის წლის წინად, როდესაც პირველად მირჩევდით თქვენს წინამძღოლად, თქვენ არ იცოდით, რა გზით წარვმართავდი ჩვენ საერო საქმეებს და რაგვარი იქნებოდა ჩემი მოღვაწეობა. გარწმუნებთ ბატონებო, რომ რაც შეცდომა მომსვლია ჩემს მოქმედებაში, მომსვლია მხოლოდ სამშობლოს მხურვალე სიყვარულით. თქვენი დღევანდელი თავაზიანი დაფასება ჩემის მოღვაწეობისა გაათკეცებს და გააძლიერებს ჩემს ძალღონეს, რათა შემდეგშიაც დაუღალავად ვემსახურო ჩვენს სამშობლოს, რომელიც თქვენსავით განუსაზღვრელად და მხურვალედ მიყვარს“.

— 14 მაისს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობამ სადილი გაუმართა გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლს თ. დ. ზ. მელიქიშვილს. სადილი გამართული იყო ვერის ბაღში „ედემში“, და ასზედ მეტი თავად-აზნაური დაესწრო. სუფრა გაიშალა ბუმბერაზივით აღმართულ და ტოტებ-გაშლილ ვერხვის ქვეშ. თ. მელიქიშვილი დაბძანდა თ.თ. ზ. გ. ჭავჭავაძისა და ი. გ. ამილახვრის შუა, სადაც ხეზე მიკრული იყო ყვავილთა გრეხილის ვენზილი. სადილი სამს საათზე დაიწყო. თამადობდა თავ. ლ. გ. ჯანდიერი. წარმოითქვა მრავალი სიტყვა, თავ. მელიქიშვილისადმი მიმართული, რომელსაც დამსწრენი გრძნობა-სიყვარულს უცხადებენ.

დაილია სადღეგრძელო მოსკოვის და პეტერბურგის თავად-აზნაურობისა, რომელთა წინამძღოლებს მილოცვის დეპეშები გაეგზავნათ. სადილს დაესწრო აგრეთვე წარმომადგენელი ქუთაისის თავად-აზნაურობისა თ. ქ. გელოვანი, რომელმაც რამდენჯერმე გრძნობიერი სიტყვა წარმოსთქვა. სადილის გათავებისას მთელმა თავად-აზნაურობამ თავისი მარშალი სიმღერითა და შუშხუნების აფეთქებით ეტლამდის მიაცილა. სადილი მეცხრე საათზე დამთავრდა.

— გუშინ-წინ, ამაღლება დღეს, საქართველოს ეგზარხოსი მაღალ-ყოვლად უსამღვდელოესი ალექსი მწირველი ბრძანდებოდა ამაღლების ეკკლესიაში. წირვას აუარებელი მლოცველი დაესწრო.

— ტიროსპოლის ეპისკოპოზი ბარონი როოპი გუშინ, ამაღლება დღეს, მწირველი ბრძანდებოდა კუკიის ფრანგთა ეკკლესიაში, სადაც აურებელი მლოცველი შეიკრიბა მეტადრე პოლონიელნი.

— გუშინ-წინ, 15 მაისს, სათავად-აზნაურო თეატრში ქართული წარმოდგენა იყო ჩვენის ნიჭიერის არტისტის ვლ. ალექსი-მესხიშვილის სასარგებლოდ. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. ხალხი ბლომად დაესწრო. წმინდა შემოსავალი დარჩა 590 მანეთი, ხოლო პრემიებით 670 მანეთი.

— გუშინ, 16 მაისს, ორასი წელი შესრულდა პეტერბურღის დაარსების დღიდგან. ქალაქის სამმართველოს სურვილით, ამ დღეს წმ. ალექსანდრე ნეველის ეკკლესიაში, წირვის შემდეგ პარაკლისი გადიხადეს. ხელმწიფე იმპერატორისა და სამეფო ოჯახის დღეგრძელობის ლოცვა რომ გათავდა, მერე პეტრე I მოიხსენიეს, პეტერბურღის დამაარსებელი.

— ტფილისის გუბერნიის სახელმწიფო ქონებათა გამგეობას ცნობა მოუვიდა პეტერბურღიდგან, რომ სამინისტრომ გარდასწყვიტა მიეცეს ტფილისის საბოტანიკო ბაღის გამგეს 10,000 მანეთი ამ ბაღის გასაუმჯობესებლად.

— კიევიდგან ატყობინებენ გაზეთ „Н. О.“-ს, რომ იქაურ საპოლიტეხნიკო ინსტიტუტის რჩევამ შუამდგომლობა აღძრა ფინანსთა მინისტრის წინაშე, რომ მომავალ აკადემიურ წლიდგან ნება ჰქონდეთ ინსტიტუტში შესვლისა იმ ახალგაზრდებს, რომლებიც დაამთავრებენ სწავლას კადეტის კორპუსსა, საშუალო სამეურნეო სასწავლებელს, სასულიერო სემინარიას და სატეხნიკო ოთხ-კლასიან საშუალო სასწავლებლებს. ვისაც სასულიერო სემენარიაში კურსი გაუთავებიათ, იმათ ინსტიტუტში მისაღებად ეგზამენი არ დასჭირდებათ ფიზიკა-მათემატიკაში. ეგზამენები დაიწყება 16 აგვისტოს და გათავდება 20-ს. პირველ კურსზედ მიიღებენ 330 კაცს: სამეხანიკო განყოფილებაში—100, საინჟენერო—90, საქიმიო—60 და სამეურნეოში—80 კაცს.

— ახალ ქართველ ბერთა სავანე ათონის მთაზე დიდად შევიწროებულია თურმე ბერძენთა ბერებისაგან, რომელთაც კარგა ხანია დაისაკუთრეს ძველი ივერიის მონასტერი, გზასა და წყალსაც არ უთმობენ თავის მოძმეთ. ამიტომ ქართველთა სავანეს წარმომადგენელმა საჩივარი მიართვა აქაურ უწ. სინოდის კანტორასა და დახმარებასა სთხოვს. სინოდის კანტორამ განიხილა ძველი საბუთები, ქართველთა სავანეს აიხოვნა სამართლიანადა სცნო და დაადგინა იშუამდგომლოს უწ. სინოდის წინაშე, რომ ათონის მონასტრის გამგენი შეღავათით მოეპყრან ქართველ ბერებს. ქართველთა სავანეს წარმომადგენელმა მამა ბენედიქტემ ამ დადგენილების პირი უკვე მიიღო კანტორიდგან.

— ჩვენ მოგვივიდა ფრიად ვრცელი ანგარიში ოცდამეხუთე წლის მოქმედებისა ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა საზოგადოებისა შეუძლებელ მოსწავლეთა შემწეობისათვის. საანგარიშო წელს საზოგადოებას ჰქონია შემოსავალი. ქ. ქ. ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთაგან: ხარჯთ-აღრიცხვით 64,594 მ. 54 კ. და სკოლის შენობისათვის—12,000 მ., 2, სათავად აზნაურო სკოლისაგან—17,515 მ. 72 კ.; 3, საკუთარ სახლისაგან ველიამინის ქუჩაზე ტფილისში 16 020 მ. 75 კ.; 4, სკრის მამულისაგან—2,995 მ. 62 კ.; 5, საპენსიო თანხის შესადგენად მასწავლებელთათვის—5,075 მ. 51 კ. 6, სხვა წყაროებიდგან—3,269 მ. 56 კ., სულ—131,471 მ. 70 კ. ამას გარდა ხარჯის გასასტუმრებლად საზოგადოებას უსესხნია 21,000 მან. ამავე დროს ხარჯი ჰქონია: 1, ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლაზედ—70,266 მ. 50 კ.; 2, საკუთარ სახლზე ველიამინის ქუჩაზე 13,745 მ. 43 კ. (აქედგან ბანკში შეტანილი ვალიანის ვალის გასასტუმრებლად 8,440 მ. 51 კ.) 3, სკრის მამულზე—4,935 მ. 67. (აქედგან 1,940 მ. 71 კ. საერთო თანხისაგან დამატა გასავლის დასაფარავად); 4, სკოლის სახლის ასაშენებლად—47,628 მ. 72 კ., 5, 6, საპენსიო თანხას დამატა 8,300 მ. 7 უმაღლეს სასწავლებელში მოსწავლეთა შემწეობისათვის—4,459 მ. 65 კ.; სხვა წვრილი ხარჯი შეადგენს 4,299 მ. 86 კ. სულ გასულა 153,635 მ. 61 კ. პირველ იანვრისთვის ამა წლისა საზოგადოებას ჰქონია შემდეგ თანხები: 1, სტიპენდიებისა—15,766 მ. 80 კ.; 2, ქალთა კომიტეტისა—27,087 მ. 44 კ.; და 3, სკოლის სარგებლიანი ქაღალდები—3,700 მ. როგორც ანგარიშიდგანა სჩანს, საწევრო ფული ძალიან ნაკლებად შემოდის.

— ჩვენ მივიღეთ ჟურნალ „მოგზაურის“ მეხუთე წიგნი (№ V და VI), შემდეგის შინაარსისა: 1, სწავლა-აღზრდის რეფორმატორნი: აშამი და მიუდქასტერი——ალ. ტატუნაიშვილისა; 2, ქვეყნიერების მასალა ანუ მატერიის ქიმიური რაობა—ა. კვერკველაძისა; სახარება იაკობ და ანნასი—ალ. ხახანაშვილისა; ხალხური

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დექსები—კ. ფრონისპირელისა, და სხვ.

◆ მოგვივიდა ჟურნალ „ჯეჯილის“ მე-V წიგნი შემდეგის შინაარსისა: 1) მდიდარი და ღარიბი. იგავი **ალ. მირიანაშვილისა**, 2) დაუდგრომელი ზურა (ფრანგულიდან) **ან. წერეთლისა**, 3) არაკი (რუსულიდან) **ზეს ვაშაძისა**; 4) დორი (რუსულიდან) **თორნიკესი**; 5) ვარდები ლექსი **ი. ზელიაშვილისა**; 6) როგორ მიმდინარეობს ქვეყნად ცხოვრება (დასასრული) **კოტე ელიოზიშვილისა**: 7) „ახია ჩემზე ახი.“ ამბავი **ალ. ზოლოლაშვილისა**; 8) კაპიტანი იაკობ კუკი (დასასრული) **ან. წერეთლისა**; 9) თამარ მეფე (დასასრული) **დ. კარიჭაშვილისა**; 10) ძველი ისტორია ერნესტ ლავისისა (თარ.) **ნ. შენგელიასი**; 11) პიკუსი (ოვიდიუსიდან) **ალ. ყუმისთაველისა**; და 12) წვრილმანი: ანდაზები, გამოცანები, შარადა, რებუსი და სხვა.

◆ ტფილისის პოლიცმეისტერმა განკარგულება მოახდინა, რომ ხუთშაბათობით და კვირა უქმე დღეს საღამოს 5—8 საათზე დაბალი ხალხი არ გაატარონ ალექსანდრეს ბაღის ზემო და ქვემო ნაწილში, სადაც ამ დროს ბავშვები იკრიბებიან გასართობად.

ახალციხის ქართველ კათოლიკეთა სურვილი.

(ახალციხის სომეხ-კათოლიკეთა სურვილის პასუხად).

„მშაკის“ 16 აპრილის ნომერში მოთავსებულია ერთი წერილი ბ-ნ ა—სი, სათაურით „სომხის კათოლიკეთა სურვილი“, რომელ წერილსაც ავტორის ცილნა და სიმართლე ზედვე აჩნევია... მკითხველის საყურადღებოდ და მსჯავრის დასადებად მოვიყვანთ შემოკლებით ნაწილ-ნაწილად შესაფერის პასუხით.

„ოთას სამოც-და-ათ წელიწადზე მეტიაო, ამბობს ავტორი, რაც კავკასიის სომეხ-კათოლიკენი იმართვიან მშვიდობიანად ახალციხის სასულიერო მმართველობისაგან. მოხსენებული გამგეობა შაჰყულიანცის დროინდელია და დამტკიცებულია რომის პაპისაგან და რუსის მთავრობისაგან, რომელიც განაგებდა სომეხ-კათოლიკეთა სასულიეროთა და ეკლესიების საქმეთაო“. ამ წერილის დასაწყისშივე სიცრუეა: 270 წელიწადი-კი არ არის, რაც მოხსენებული სომეხ-კათოლიკეთა სასულიერო მმართველობა არსებობს, არამედ 55 წელიწადია. თვით ბ-ნი ა—სი ამბობს: „შაჰყულიანცის დროს არის დამტკიცებული პაპის და რუსის მთავრობისაგანაო“... თუ შაჰყულიანი გადაიცვალა 1855 წელს, 88 წლისა.

გარდა ამისა კავკასიაში სომეხ-კათოლიკენი 1830 წელში გადმოსახლდნენ აზრუმიდგან, იმ დრომდე-კი მათი ხსენება კავკასიაში არ სად იყო; მხოლოდ ახალციხის მაზრაში და ართვინში ქართველ კათოლიკენი ასრულებდნენ წირვას სომეხ-კათოლიკეთ ტიბიკონით და ახალ-ციხის მაზრის ეკლესიაში დიაკვანი და ერნი-კი ქართულად ლოცულობდენ და გალობდენ, რის დასამტკიცებლად ჩვენს საყდრებში დღესაც ინახება სომხური წირვის ლოცვა-გალობანი ქართულად ნათარგმნი. აგრეთვე ამ მოხსენებულ კათოლიკეთ იმ დროებაში არავითარი მართველობა ჰქონიათ დაწესებული, მხოლოდ კონსტანტინეპოლის ლათინის არქიეპისკოპოზები ნიშნავდნენ ადგილობრივ მღვდლებს უფლისად და ისინი განაგებდნენ სასულიეროთ და ეკლესიათა, მოხსენებულ ეპისკოპოზების ზედამხედველობით.

უძველეს დროიდგან ჩვენნი წინაპარნი იხსენებოდნენ „ფრანგებად“ ან „გურჯებად“. ჩვენ ახალციხის მკვიდრ კათოლიკეთა ეკლესიებში დღესაც არის 1722 წლიდგან მეტრიკის წიგნები და შეწირულებათა კონდაკნი, რომელშიაც არსად არის მოხსენებული სიტყვა „სომეხი კათოლიკე“ არამედ მარტო კათოლიკე. ამ ჩვეულებამ მოაღწია 1850 წლამდე და ამ 1850 წელს, როდესაც ოფიციალურად დამტკიცდა ახალციხის სომეხ-კათოლიკე სასულიერო მმართველობა, მაშინ ჩვენდა უნებურად და საუბედუროდ ვიწოდეთ სომეხ-კათოლიკებად; იმ დრომდე-კი თვით შაჰყულიანის ჩაწერილს მეტრიკებში არსად აქვს ჩაწერილი სიტყვა „სომხის კათოლიკე“, რომლის ნიმუშიც მომყავს აქვე *).

„ესევე სასულიერო მმართველობაო, ამბობს ბ-ნი ა—სი, ამზადებდა და სწურთვნიდა დიაკვნებს სამღვდელოდ და აგზავნიდა სარატოვში, რათა იქ ლათინთ ეპისკოპოზისაგან კურთხეულ იყვნენ მღვდლად. ეს ყოველი წესები სრულდებოდა და სრულდება ლათინურ ენაზედ, რომელიც გაუგებარია სომხის დიაკვნისთვისაო“. აქაც სიცრუეა, რადგან შაჰყულიანის სიკვდილის შემდეგ მოხსენებულ მმართველობას არასოდეს არც ერთი სამღვდელო მოუმზადებია და არ უზრუნვია მათთვის. მხოლოდ 1858 წელში საცალკეო ნებართვით ტერ-ალექსანდრე არარატიანს ჰქონდა მინიჭებული უფლება, თავის სასულიერო სასწავლებელში გუმბრში, გამოეზარდა სამღვდელოდ დიაკვანნი და აგზავნიდა სარატოვის ეპისკოპოზთან. ეს სასწავლებელიც დაიხურა 1886 წელს სარატოვის ეპისკოპოზის ცოტტმანისაგან, როგორც უვარგისი. მას შემდეგ იმავე ტირასპოლის ეპისკოპოზის მინდობილებით მღვდელნი თითო-თითოდ ამზადებდნენ დიაკვნებს სამღვდლოდ.

ავტორი დასძენს: „მღვდლად კურთხევა სრულდება ლათინურ ენაზედ, რომელიც გაუგებარია სომხის დიაკვნისათვისაო“. ეს არ არის სიმართლეს მოკლებული და როგორც სჩანს, სასულიერო მმართველობამ ამ მიზეზის გამო გაგზავნა წრეულს ტერ გაბრიელ ნაჰპეტიანის ხელმძღვანელობით საში დიაკვანი აზრუმის სომეხ-კათოლიკეთ ეპისკოპოზთან საკურთხავათ, წინაღმდეგ 1886 წ. უმაღლესის ბძანებისა.

ავტორი ჰგონებს, რომ „ქართულად მოლაპარაკე კათოლიკენი რომელნიც თავიანთ თავს ქართველ რომის კათოლიკეთ უწოდებენ (?!) ამ უკანასკნელად ახალციხის სასულიერო მართველობას გულცივად ეპყრობიან თავიანთ შვილებს ლათინის სემინარიებში აგზავნიან და გამხნევებულნი სარატოვის ლათინის ეპისკოპოზისაგან, ცდილობენ თავიანთ ეკკლესიებიდგან განაძიონ სომხური და მემოიღონ ლათინური, მაგრამ ის მეშფოთარნი ვერ მიაღწევენ თავიანთ საწადელს და სომხის-კათოლიკენი ვერასოდეს განეყრებიან თავიანთ დედა-ენას“.

ჩვენ ახალციხის და მისის მაზრის მკვიდრნი კათოლიკენი არ ვართ ჰაიები და არც სომხურია ჩვენი დედა-ენა.—რით ვერ გაიგეთ?!. ამის დასამტკიცებლად არ ვსაჭიროებთ რომელსამე საბუთს, რადგან ჩვენი ვინაობა დიდი ხანია გამორკვეულია და ცხადი. რაც შეეხება ჩვენ ცდას, რომ სომხურ ტიპიკონს დავახწიოთ თავი და ჩვენს ტფილისელს და ქუთათურ მოძმეებსავით შევაფაროთ ჩვენი, ახალციხელი, კათოლიკენი ლათინის ტიპიკოსს,—არ ახალია, ძველთაგან-ძველია მამა-პაპის დავედრებითვე გვაქვს ჩამობას: ჯერ 1851 წელში აღიძრა იგივე სურვილი, მაგრამ მაშინდელი თხოვნა მთავრობის წინაშე, სომეხ-კათოლიკე სასულიერო პირთა გავლენით ჩაიფუშა; მერე კიდევ განიღვიძა 1872—1882 წლებში, და ახლაც უკანასკნელად განგვამხნევა ჩვენის ხელმწიფის 26 თებერვლის უმოწყალესმა მანიფესტმა,—და არა სხვებმა, როგორც ბ-ნი ა—სი ცილს სწამებს.

დიაღ, სწორედ ვცდილობთ განძევებას ჩვენის ეკლესიებიდგან თქვენს დედა-ენას, მისთვის, რომ დავიცვათ ჩვენი, და ჩვენის ენის წყალობით ზნეობრივად განვტკიცდეთ. განა საძრახისია, ძალად მოხვეული, არა სასურველი ტიბიკონი რომ გავიცალოთ და განვთავისუფლდეთ თქვენის ძალ მომრეობისაგან?!

ერთი ვკითხოთ მათ, რა უნდათ, რას ჩაგვაუანეს სულამდე ხელი მღვდელს თუ ერსა?!

ახლა ველარ მიაღწევთ თქვენს წადილს, რადგან ჩვენმა ხალხმა საკმაოდ შეიგნო თუ, რა ყოფაში იყო თქვენგან, ვინ არიან და რად უნდა დარჩნენ...

მკითხველმა განსაჯოს: გადმოსახლებულ სომეხ-კათოლიკეთ აქვთ თავიანთ დედაენაზე: წირვა, ლოცვა გალობანი, აქვთ სასულიერო მმართველობა, ამ მოკლე ხანში მოელიან სომეხ კათოლიკე ეპისკოპოზს კავკასიაში, ექნებათ სასულიერო სემინარია და სხვა. აბა ჩვენ მკვიდრ კათოლიკეთ რა გვაქვს? არაფერი და არცა რას მოველით, მხოლოდ გვსურს, ღვთის შეწევნით, უარ ვყოთ ის, რაც გვტანჯავს და გვაწუხებს ზნეობრივად, და შევაფაროთ ჩვენი თავი უფრო მტკიცე ხავთ საყუდებელს.

სომეხ-კათოლიკეთა ტიპიკონის უარის მყოფელი.

*) წელსა უფლისასა: 1780-სა: მარიობის: 29-ს: მე ტერ გრიგოლმან ვრეთ ჰმაათი (ისარლიშვილია) უფროსმან და ვიქარმან ახალციხისა და მისი კათოლიკეთა თემისა; ბაროხმან წა. იოვანე ნათლისმცემლის ეკლესიისა; მოვნათლე ყრმაი ნაშობი შჯულიერი კორტინებითა დედმაისაგან იოვანესი და კატონესი გვარისაგან, მკალავი პაპუნასი: რომელ ეწოდა ნათლისღება-ა შორის ანა. გამოუცვლელად მიროხის ცხებასა შინა: ქალაქსა შინა ახალციხისასა იოვანე ნათლის მცემლი. ეკლესიასა შორის რომლის სვინა იყო მკალავი ოთარაშვილი იოსება: სამრევლოსაგან ჩემი. წელსა 1843-ს იანვრის ა-სა მე პოლოს ვარ-თაპეტმან შაჰყულოვმან ახალციხის კათოლიკე თემის წინამძღვარმან წა. იოვანეს ეკლესიასა შინა ალვესრულე ნათლის ღებისა და მიროხის ცხებისა წმიდა ი საღმთონი ყრმასა იმავე თვის პირველს შობილსა სჯულიერი ქორწინებითა ფეიქარი დავითაანთ პეტრესაგან და მისი მეცხედრისა მარიამისაგან და სახელნი ვუწოდე იოსებ იოვანე. ხოლო მამათლია იყო ფეიქარი დავითიანი ერი ამავე ეკლესიისა (გადმოწერილი ახალციხის იოვანე ნათლის მცემლის ეკლესიის მეტრიკის ძველი წიგნებიდგან“).

ერეკლე მეფე და მისი წერილები*)

X.

შაჰნადირის თავგასულობას დაღისტანმა ჭკუა ასწავლა: პატარ-პატარა თარეშები ლეკებისა მოსვენებას არ აძლევდნენ შაჰნადირის დიდს ჯარებსა, გარს გზები შეუკრეს და სურსათის ქარავნებს სტაცებდნენ. დიდად გაუჭირდა საქმე შაჰნადირსა, მაგრამ აბრუს არ იტეხდა და ქართველებს ბატონურად ეძცეოდა: ეს ამდენი პური მომართვითო, ამდენი ურემი, ამდენი ფული, ამდენი ქალ-ვაჟიო, თავისი გაჭირვების მალამო ქართლიდან უნდოდა შეემზადებინა.

მალ-მალ იბარებდა ქართლის წარჩინებულ თავად-აზნაურებსაო და ულოლიავებდა, ეფერებოდა, გაჭირვების დროს არ ეღალატნათ. თან თეიმურაზ-ერეკლეს და ტფილისის ხანის საშუალებით ღვარძლსა სთესავდა გივი ამილახვრის სახლის კაცებსა და დამოკიდებულთა შორის და თავის მხარეს იბირავდა საიდუმლოდ. 1740 წლის გაზაფხულის პირზედ შაჰნადირმა დაიბარა დაღისტანში სხვათა შორის გივი ამილახვარიც. იგი მაშინვე შეუდგა თადარიგსა, მოურავები დაიბარა თავის საყმოდან, რომ ჩაებარებინა გასაკეთებელი საქმეები და ზოგი მათგან თან ეხლნა დაღისტნისაკენ. ქალაქში მყოფმა დაიბარა ს. კასპის მოურავი დემეტრე ქარუმიძეც. მაგრამ დემეტრე ამ დროს გამდგარი იყო გივის ერთგულობისაგან და პასუხად შემდეგი მოსწერა: № 43 „ქ. ღმერთმან: ბატონის: ამილახორის: ქირი: მოსცეს: ქარუმიძეს დემეტრესს: კალთას: კოცნას: მოვახსენებთ: ჩვენთვის წიგნი გებოძათ და გებძანებინათ: კასპსა შენობას [1]) ვაპირობთო: დაგებარებინენით: აქ ჩამოდიო, მოურავი ხარო, საქრიბა ქენიო, მართებულიც შენი არისო: თუ რომა არ ჩამოხვალო, მოურაობას სხვას უბოძებო. ჩვენცა ეს მოგვიხსენებია: ჩემი ჩამოსვლა მანდ არ იქნება, ვერც გაჰყვები დაღისტანში, ვერც დავდგები, ვისაც გინდოდეს იმას უბოძეთ კასპის მოურაობა: ღმერთმან მშვიდობაში მოახმაროს: კასპელი კაცი სადღა არის, სულ ამოწყვეტილია: თითო ბიჭი სადღაც გარდარჩომილა, იმათი პოვნა ვის შეუძლია? ვერც იმათს ცოდოში ჩავდგები, ბატონო. აღიწერა აპრილის ბ: ქკს უკ“ (1740 წ.).

ამ დროს (1742 წ.) ქართლში პირველი კაცი გივი ამილახორი იყო. თვით თეიმურაზ და ერეკლე მეფენიც-კი ვერ შეედრებოდნენ ამ დროს გივსა. სწორედ გივის დაუძლურება ჰქონდა ნიშანში ამოღებული შაჰნადირსა, რომ ქართლი ასე უწყალოდ აიკლო და გაანადგურა. გივმა ძალიან კარგათ იცოდა შაჰნადირის ხრიკები, თეიმურაზ-ერეკლეს ოსტატობა. ამიტომ იგი შეუდგა თადარიგსა: დაიწყო საიდუმლო მიწერ-მოწერა ახალციხის ფაშასთან, ბაქარ მეფესთან მოსკოვში; გაიერთგულა ქართლის თავად-აზნაურნი და ასე ეუბნებოდა: „არ ძალგვიძს ყოფად (ყიზილბაშთა ბატონობისა გამო) და განვდგეთ, ვინაიდგან ვერა ნებისაებრ დაიპყრა შაჰნადირ ლეკნი“ (ქ.-ცხ. 93 გვ.) დიდძალი პური, ქერი, ფეტვი, სიმინდი და სხ. მოაგროვა ნელნელა მიუვალ ადგილებში, ციხეები გაამაგრა.

შაჰნადირი ქართველებს თან ეფერებოდა, მათს წყენას ერიდებოდა: ყველას ჯამაგირი დაუნიშნა, წყალობით აავსო. ბევრი მათგანი რომ თავის კარზედ ჰყავდა, დანარჩენნი ტფილისში დაამყოფა და თავის ვექილს—იმამყული ხანს საიდუმლოდ დაავალა გივი ამილახორისათვის თვალი არ მოეშორებინა. მაგრამ გივმა თვალში ნაცარი შეაყარა: იმამყული ხანს შეუჩნდა ლეკების ასაღებათ, გაისტუმრა ჯარით ქართლ-ქიზიისაკენ. ხანმა თავის ვექილად გივი დაამყოფა. ვინც ქართლის თავად-აზნაურთაგანნი გაჰყვნენ ხანსა, საიდუმლო პაემანი დაუდო—„აპრილის 11, ბზობა ღამეს მე ქართლში წავალ, თქვენც გამოეპარეთ ხანსა იმ ღამეს და ჩემთან ამოდით დუშეთშიო“. გივი ასეც მოიქცა. ხანი ჯერ კახეთში არ იყო ჩასული, რომ დანიშნულ ღამეს ქართველები გამოეპარნენ ივრის ხეობიდან. გაბრიყვებული ხანი საჩქაროდ გამობრუნდა და ტფილისში ჩამოვიდა. აქ ვინც ქართველ თავად აზნაურთაგანნი მოახელთ, ყველა დაარბია, დატანჯა და ციხეში დაამწყვდია. გივსაც ეს უნდოდა: თითო-თითოდ გამოიპარნენ, ვინც მოახერხა, და გივთან მოვიდნენ.

გივი რომ მცხეთაში ავიდა, მოეგება ბეჟან ერისთავი [2]) და ნავტიკები მზათ დაახვედრა, რაკი მტკვარი ადიდებული იყო და ხიდი ჩამოშლილი იყო.

გივი ავიდა დუშეთში, აქ მეჭყარა ქსნის და არაგვის ხევის კაცნი, დაასაჩუქრა ყველანი გულუხვად და გაიერთგულა. ხანმა გაუგზავნა გივს მოციქულები და ჰკითხა: „რა ამბავია, რათ წახველო?“

— „ქვეყანა ოხერი შეიქნა და არა გამოდიოდის რაო, ველარ შევძელ სამსახური ხემწიფისა და წამოველო“, ასე უპასუხა გივმა ქეშიქჩიბაში რევაზ ამილახორი ხანმა გაგზავნა გორის ციხის დასაცველად, რევაზმა გორიდან დაიწყო სიარული და თავის მხლებლებით გივთან მივიდა.

იმ ხანებში ბაქარ მეფე აშტარხანში მოვიდა. გივს ეგონა ჩემთან მოდისო და თავისი ბიძაშვილი ბარძიმ ამილახორი მიაგება წინ—„მობძანდი ქართლი შენ საყმოდ მზათ არისო“. მაგრამ რუსეთის პოლიტიკა მეტად უძლური იყო იმ დროს და შაჰნადირის გაჭირვებით ვერ ისარგებლა, როგორც რიგი იყო. რუსეთს ამ დროს შვედებთან ომი ჰქონდა (1741—1743 წ.) და მხოლოდ სარჩო-საბადებლის კაზიდვა აჰკრძალა დარუბანდისაკენ, აგრეთვე აჰკრძალა ცხენების ვაჭრობა ყიზილბაშებისაგან. გენერალ-ლეიტენანტი ბაქარ მეფე გამოგზავნეს კავკასიის მთიულების გასამხნევებლად [3]) შაჰნადირის წინააღმდეგ, რადგან ჩერქეზთ მთავრებს დიდით ენათესავებოდა. მაგრამ გივისაგან ბაქარის მიპატიჟება გაიგეს თუ არა, ბაქარი ისევ გააბრუნეს მოსკოვში. მაგრამ გივმა მაინც გული არ გაიტეხა. არაგვ-ქსნიდან დაწყებული ქართლის ძირობა გაამაგრა, ციხე-ბურჯები ტყვია-წამლით და თოფ-ხანით აავსო, შიგ თავის მინდობილი კაცები დააყენა. ახალციხის ფაშასთან თავის ბიძაშვილი დემეტრე ამილახორი გაგზავნა სამოქმედოდ.

გივი რომ ასე ემზადებოდა ყიზილბაშთა ბატონობის თავიდგან მოსაშორებლად, შაჰნადირმა გამოუგზავნა ბარდის ხანი: „თუ ჩამოხვიდე არაფერი არა დაგიზიანდესრაო. მაგრამ არ ინება (გივმა) და ვერას ღონის ძიებით ვერ დაიმორჩილეს ამილახორი. ეს ამბავი რო ჩაუვიდა, შაჰნადირმა ხელმეორედ გამოუგზავნა წყალობის წიგნი (რაყამი): „ოღონდ ჩამოდი და ყველაფერ ცთომას გაპატიებთო“. გივმა კიდევ ცივი უარი შემოუთვალა.

ამ დროს ქართველებმა საერთო არზა დაწერეს და შაჰნადირს მოახსენეს საერთო გაჭირვება. დაიბარა აბდულაბეგ ბატონიშვილი და ქაიხოსრო ორბელიანი—პირათ მომახსენეთო. წავიდნენ, მაგრამ ცეცხლს შეშა უფრო ბლომად შეუკეთა შაჰნადირმა: გამოგზავნა ადრიბეჟანის ხანი და ქართლ-კახეთიდან ორასი ვაჟკაცი მოითხოვა, ხნით ოცი წლიდგან ოც და ხუთ წლამდე. ზედ მიაყოლა უარესი ბრძანება—„ქართლიდგან ექვსი ათასი ხარი გამოგზავნეთ თავის მეხრეებითაო, განჯიდგან დაღისტანში პურის მისატანათაო“. სამი ათასი შებმული ურემი ხომ წინა წელს დაიბარა და სამოცი ათასი კოდი პური (ექვსი ათასი ხარვირი) წაალებინა. ქართლში ხარი აღარ იშოვებოდა. მაგრამ შაჰნადირი თავისას არ იშლიდა: ორი ათასი ხარი კიდევ გამოგზავნეთო“.

ეს ამოდენა ხარ-ურემი ტფილისიდგან გასული მარნეულს მივიდა საღამოთი, სპარსეთიდგანაც დიდი ქაშანის ქარავანი მოვიდა. სად იყო სად არა იმ ღამეს დაეცნენ გივი ამილახვრის შეჩოჩენილი ჰარ-ბელაქნელი ლეკები და ერთიან აიკლეს ქარავანიცა და ხარ-ურმებიც.

გაჯავრებულმა შაჰნადირმა, რაკი ვერა გააწყორა, უბრძანა ხანს გივზე გალაშქრება; თან შემდეგი ბრძანება მიაყოლა თეიმურაზ მეფემ 18 მკათათვეს.

საამილახვროს თავად-აზნაურობასა და გლეხკაცობას: №44 „ქ. ჩვენი ბძანება არის: სუდ ერთობით: საამილახვროს: აზნაურთ; გლეხთ: და რაიათთ: ამირანდთ: ამილახრიშვილი: ხემწიფის (შაჰნადირის) სამსახურის ბეჯითი არის და ჩვენი ერთგული: რათგან: თავადი, ხემწიფის: ღალატს: ექმნა: ჩვენგან მართებული: ამისი პურის მიცემა. გივიმაც გაიქცა: ხემწიფის ხასხი: შეიქნა: ამილახვრობა: როგორც: ამათი: ოჯახის: სამკვიდრო იყო: და გივს ჰქონდა: ამ წესით ამირინდოსათვის: გვიბოძებია: გივი თუ თავის ნებით: მოვა: ხემწიფის: კარზედ; უნდა: გავისტუმროთ: თუ არა ამ ქვეყნიდამ უნდა დავკარგოთ: იმისი თქვენი ბატონობა აღარ იქნება: ამას მოუდექით: ყოველი კაცი ამისი სიტყვის მორჩილი იყავით: რაც ხემწიფის: სამსახური: გითხრათ: გაუგონეთ: ვინც უარის მყოფელი შეიქნებით: გვიბძანებია: თამთას გიზამსთ: სამოცდა თხუთმეტი თუმანი: ამ თარიღიდამ წელიწადში ტოლხუდი: გაგვიხდეს: ამ ახლო ხანს: ხემწიფის: რაყამსაც მოუტანებთ; ზემო ქართლის: საბატონო კაცისმეოდნო: აზნაურთ და რაიათთა: ვითაც სხვას ამილახვრის მორჩილნი იყავით: ზემო ქართლის ამილახორობა: ამას წყალობა უყავით: რომ ხემწიფისა დიდათ ერთგული და ნამსახური იყო: დაიწერა: მკათათვის ИӨ, ქკს ულ. (1742) წ.

ღვთის საფარველის მინდობით ჩვენ.....

*) იხ. „ივერია“, № 73.

[1]) 1441 წ. შემოდგომაზედ გივმა თავისი ქალი თამარი მიათხოვა ბეჟან ერისთავს და ასე მოყვრობით გაიერთგულა არაგვი და ქსანი.

[2]) წმ თევდორის საყდრის გალავანს საყარაულო კოშკებით.

[3]) იხ. Бутков. 1,223—224 გვ. ამ დროს შაჰნადირი რუსეთთან საომრად ემზადებოდა, ფრანგები და ინგლისელები ხელს უწყობდნენ. შაჰნადირის თოფჩებს სწვრთნიდა ამ დროს ქართველ ზაალბარათაშვილი, ევროპაში ნასწავლი სხვა ქართველებთან ერთად.

ჩვენებური ამბები

გურჯაანი. წარსულ ქრისტეშობის თვეში გწერდით, რომ ჩვენ ს. გურჯაანში ცხოვრება გაძნელდაო; რომ ეს გაჭირვება მოუსავლობისაგან, სეტყვისაგან, გარეშე მტრებისაგან-კი არ სწარმოებს, არამედ შინაური ქურდ-ბაცაცებისაგან: სოფელში ცხენის ხსენება გაანაგეს; საქონელი ადარსად არის, ცხვარი, ქათამი, ინდოური,—ზედაშე — სადღაა! მთავარანგელოზის საუდარი გატეხეს და გამოაცალიერეს, მღვდელი ჭ—ძე აიკლეს, გლეხი ნ.—გოგიაშვილი თოფით მოკლეს და ჩაიარა ქათამივით. ბარე ორმოც კაცს ვაზები გაუკაფესო.

ახლა ამ ზამთარს საცოდავს სოლომონ მთავრის კ—ის ქვრივს სამი ათასი ვაზი მეტი გაუკაფეს მშვენიერს ნაკვეთს ვენახში; გ. ჯ—ძეს გაუკაფეს ათას ვაზზედ მეტი.... და სხვა მრავალი ამისთანა.

ზედგრობა დღეს, მაისის 3, შაბათ დღეს ვ.—რ-შვილმა სასოფლო მეიდანზედ მოკლა ნ-ძე. ამ წინაზე ხომ აქვე სახასოშიაც მოკლეს კაცი. მერე გასაკვირველი ის არის, რომ ეს ამოდენა ავკაცობანი ხდება იქ, სადა პოლიციის ბოქაული სცხოვრობს, სადაც შეიარაღებული ყაზახების რაზმი სდგას და ასუქებენ ცხენებს. ყველა ეს უბედურება მათ თვალ-წინა ხდება.

ვინც იცით, გვასწავლეთ გზა თქვენი ჭირიმეთ, საით წავიდეთ, საით გადავცვივდეთ, რომ მოსვენებას შევეყაროთ როგორმე.

იქაური.

რუსეთი

მაისის 1-ს უმაღლესი ბრძანებით მოესპო პენსია ფინლიანდიის დიდი სამთავროს სენატორად ნამყოფს ლეო მიხელინს.

— რუსეთის გაზეთებში გამოცხადებულია, რომ სამიწად მოქმედო სამინისტროში დაწესდა საჰიდროლოგიო კომიტეტი, სამეცნიერო, ტეხნიკურ და იურიდიულ საკითხთა განსახილველად, რომელნიც შეეხებიან რუსეთის წყლების დაცვასა და წყლებით სარგებლობის გაუმჯობესობას. კომიტეტის საგანია: 1) შემუშავება სხვა-და-სხვა საშუალებათა წყლების დასაცველად, გასამრავლებლად და გასაუმჯობესებლად. განხილვა წყლების შესახებ სხვა-და-სხვა საკანონმდებლო პროექტებისა. 2) განხილვა სხვა-და-სხვა გარემოებათა, რომელნიც სასარგებლოდ უნდა იქმნენ საზოგადო საწყლო კანონის შესამუშავებლად, 3) განხილვა სხვა-და-სხვა საკითხთა, რომელნიც შეეხებიან კერძო პირთაგან წყლებით სარგებლობას, 4) განხილვა ჰიდროლოგიური და ჰიდროტეხნიური მხრით სხვა-და-სხვა საკამათო საკითხისა, რომელნიც შეეხებიან სახელმწიფო დაწესებულებათა, ქალაქის გამგეობათა და კერძო პირთა მიწათ-მფლობელობას, 5) განხილვა საკამათო საკითხთა კერძო მესაკუთრეთა ადგილებში სარწყავ და საშრობ არხების გაყვანის შესახებ და სხვ.

— გაზეთ „ნოვ. ვრ.“ ატყობინებენ, რომ ყირიმის თათრები მრავლობით მიდიან ოსმალეთში დასასახლებლად. ამ დღეებში გამართა სტამბოლისკენ გემი „ოლეგი“, რომელზედაც 600 თათარი იყო. პოლიციამ დააპატიმრა 4 ახალგაზდა თათარი, რომელთაც ქალის ტანისამოსი ჩაეცვათ და უნდოდათ ფარულად წასულიყვნენ ამ გემით საზღვარ-გარედ.

— „მთავრობის მოამბეში“ გამოცხადებულია: რუსულ პრესსის 200 წლის არსებობის გამო შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ნება მისცა ლიტერატორთა და მეცნიერთა საურთიერთო დამხმარებელ კასსას შემოწირულებანი შეჰკრიბოს მწერალთათვის დამხმარებელ საზოგადოების დასაარსებლად. შეკრებილი ფული საკმარისი თუ არ იქნა, უნდა მიემატოს საპენსიო კასსას, იმ პირობით, რომ შემოწირულებათა რაიმე საქმისათვის მოხმარება ნებადაურთველად არ უნდა მოხდეს.

— პეტერბურგში დაარსდა წიგნების გამომცემელი ამხანაგობა, რომელსაც განუზრახავს, რუს და ევროპიელ მწერალთა საუკეთესო ნაწერების გამოცემა ებრაულ ენაზე.

— ქ. პეტერბურგში ბავშვები 17 გასართობ ადგილას გამოდიან სცენაზედ. მათი მუშაობა საღამოს 8 საათიდან ღამის 12-დისა გრძელდება და შრომის ფასი 6—12 მანეთამდის ეძლევათ თვეშიაო, ანუ დღიურათ 10—30 კაპეიკამდის. ქალაქის მართველობას გარდაუწყვეტია იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე, რათა აეკრძალოთ ბავშვებს სცენაზე გამოსვლა.

— „ბავშვთა შესახებ მეცნიერების“ დამარ-

სვენლმა ამერიკულ უნივერსიტეტების სტენლი-ჰოლის პრეზიდენტმა მიმართა რუს ფსიხოლოგ ა. პ. ნეჩაევს შემდეგის წინადადებით: სასურველია მოეწყოს საერთო გეგმით რუსეთისა და ამერიკის სკოლების მოწაფეთა ფიზიკური განვითარების გამოკვლევაო. ა. ნეჩაევმა თანხმობა გამოუცხადა და ამ მოკლე ხანში შეუდგება ზემოხსენებულ განზრახვის განხორციელებას.

უცხოეთი

საფრანგეთი. საფრანგეთის პალატაში 9 მაისს სოციალისტმა გიუბარმა შემდეგი სიტყვებით დაასრულა თავის სიტყვა ეკკლესიის გამოყოფის შესახებ სახელმწიფოსაგან:

„რესპუბლიკელთა დასისთვის არავითარი სარწმუნოებრივი უპირატესობა არ არსებობს; მას სურს ნამდვილი სარწმუნოებრივი თავისუფლება ეკკლესიის გამოყოფის საშუალებით სახელმწიფოსაგან. უმჯობესია საქმის აშკარად დაწყება, ვიდრე დაუსრულებელი მოლაპარაკება და დავა რომთან. ჩქარა უნდა მოეღოს ბოლო პოლიტიკას, რომელიც ერთიანად ეწინააღმდეგება რესპუბლიკის პოლიტიკას. რა პასუხი მიიღეთ რომიდან ეპისკოპოსების დანიშვნის შესახებ? არავითარი. თითონ მთავრობაშიაც უთანხმოება ჩამოვარდნილი ამ საქმის შესახებ. დელკასე მხარს უჭერს ზოგიერთ კონგრეგაციებს. განათლების მინისტრი ორდენით აჯილდოებს იეზუიტს „Croix“-ის რედაქტორს. მთავრობამ ნათლად უნდა დაგვანახვოს, რა გზას ადგია. მე კი ვურჩევ კაბინეტს სრულიად შესწყვიტოს რომის პაპისთან დამოკიდებულება (მარცხნივ ტაშის ცემა).

— ნაციონალისტები ყოველ დღე ავრცელებენ ჭორებს—სამინისტრო განსაცდელშია და ახლოა ის დრო, როცა სრულიად გადადგება თანამდებობიდგანაო. რამდენად სამართლიანია მათი ხმები, ამას შემდეგში დავინახავთ. ხოლო ის-კი აშკარაა, რომ ეკლესიის ჩამოცილების სურვილი სახელმწიფოსაგან თანდათან ძლიერდება და მოედო მთელ ქვეყანას. რესპუბლიკელებს მხოლოდ ის აინტერესებს, თუ როგორ უნდა მოხდეს და რა გარემოებაში ეს სასურველი რეფორმა. ფრანსის დე-პრესანსემ შეადგინა კანონ-პროექტი ეკლესიის სახელმწიფოდან გამოყოფის შესახებ, რომელიც 98 მუხლს შეიცავს. ამ პროექტის ძალით კათოლიკეთა სამღვდელოება პოლიციის ზედამხედველობის ქვეშ უნდა იმყოფებოდეს, მათი წირვა-ლოცვა არაფრით არ უნდა განსხვავდებოდეს სახალხო ყრილობისაგან, სადაც დასწრების ნება განურჩევლად ყველას უნდა ეძლეოდეს; ან და წირვა-ლოცვა კონცერტს უნდა წარმოადგენდეს, რომლის შემოსავალიც ღარიბთა სასარგებლოდ უნდა ინახებოდეს. სასტიკად უნდა აღეკრძალოს სამღვდელოებას მთავრობის პოლიტიკის გინება და ჭორების გავრცელებაო და მრ. სხ. პროექტის შინაარსი აშკარა და ნათელია. პრესანსეს აზრია, რომ კათოლიკეთა სამღვდელოებასა და ასოციაციებს არავითარი ნება არ ჰქონდეს პოლიტიკურ საქმეებზე მსჯელობისა და მთავრობის წინააღმდეგობისა. სხვა უფრო გულწრფელი და გამოცდილი რესპუბლიკელნი—ჰობლე და კლემანსო სრულიად ეწინააღმდეგებიან სამღვდელოების ასოციაციებს და ამბობენ, რომ ამ გვარი ასოციაციები დემოკრატიულ პრინციპებს ეწინააღმდეგება და სახიფათოცაა დემოკრატიულ დასისთვისაო. სამღვდელოება პიროვნების თავისუფლების ქვეყნის საზარალოდ გამოიყენებს, თავისუფლების სახელით შეებრძოლება ეკლესიის გამოყოფის პრინციპს სახელმწიფოსაგან და ხელს შეუშლის საქმესო.

— გაზეთები იტყობინება, რომ კონკორდატის საქმე დიდ უთანხმოებას იწვევს თურმე კაბინეტის წევრთა შორის. საერო განათლებისა და საგარეო საქმეთა მინისტრები შომიე და დელკასე მომხრე არიან კონკორდატის დაცვის.

— დიდ აგიტაციას ეწევა კათოლიკეთა სამღვდელოება მთავრობის წინააღმდეგ. აბბატი კუპე ამბობს, რომ კათოლიკეთა მთავრობის წინაშე თხოვნების წერას თავი უნდა დავანებოთო. კანონიერებამ ვერაფერი გვიშველა; აწ ნუ დაგვაფიქრებს და ნუ შეგვაშინებს ის აზრი, რომ სისხლი დაითხევა. ჯოხით და კეტით უნდა დაუხვდეთ, ვინც ჩვენ მუდამ ჟამს გვდევნისო.

ინგლისი. 6 მაისს ლორდმა როზბერიმ წარმოსთქვა სიტყვა ვაჭრობის პალატაში პროტექციონიზმის და ვაჭრობის თავისუფლების შესახებ. ორატორი ეწინააღმდეგება ჩემბერლენის მიერ წარდგენილ საიმპერიო საბაჟო კავშირს.

„ვაჭრობის თავისუფლება—სთქვა მან—ღვთიურ სიტყვად არ მიმაჩნია. მაგრამ მან ძლიერ შეუწყო ხელი ინგლისის მრეწველობის აყვავებას და უცხო ქვეყნების მოპოვებას. ესეც რომ არ იყოს, ვაჭრობის თავისუფლების შეზღუდვას რაიმე პოლიტიკური მოსაზრება უნდა ედვას სარჩულად. ინგლისს ცუდის თვალით უყურებენ სხვა ქვეყნებში. მაგრამ მაინც ინგლისის ბაზარს უცხოეთში დიდი სახელი ჰქონდა გავარდნილი. ამისთვის საჭიროა, მეტის სიფრთხილით მოვეკიდოთ ამ ფრიად დიდ მნიშვნელოვან საქმეს, რომ ვაჭრობის შეზღუდვამ, რასაც დასდგომიან ზოგიერთი მოაზრენი, არავითარი საერთა შორისო განხეთქილება არ გამოიწვიოსო.

თეატრი და ხელოვნება

ქართული თეატრი.

მაისის 15-ს, ჩვენმა არტისტებმა წარმოადგინეს გ. ერისთავის კომედია „დავა“.

დიდი მადლობა უნდა ვუძღვნათ ბ-ნ ვასო აბაშიძეს, რომელმაც მშვენივრად აასრულა სარქისას როლი.

რაც უნდა პესსიმისტი იყო, რაც უნდა დარდ-ჯიგრ-დადარდიმებული მიხვიდეთ ჩვენს თეატრში, ვასო აბაშიძე ოპტიმისტად გაგხდით, თავისი უტყუარი კომიკური ნიჭის ანკესით მსწრაფლ ამოგაფრენთ დარდიჯიგ-დადარდიმებობის მორევიდგან. როგორ, რანაირი ხერხით დაიმსახურა ვასო აბაშიძემ ბუნების განსაკუთრებული ყურადღება? რანაირად მოხდა, რომ ყველაზედ უფრო მას არგუნა ბუნებამ კომიკური ნიჭის ესსენცია? ჩვენთვის ეს გაუგებარია და სამუდამოდ გაუგებარი დარჩება. ბუნებას კერძო მოლაპარაკება ჰქონდა საკუთრად ბ-ნ ვასო აბაშიძესთან, სთხოვა მიდრეკილება მისდამი, ბუნებამ ჩააბარა მას სულის გამამქარვებელი ორი საიდუმლო წამალი—„ანტიდარდიჯიხი და ანტიდარდიმიხი“—და გაისტუმრა ცხოვრებაში. მას აქეთ, ბ-ნი ვასო, ფრთხილად, წინ-დახედულად დაიარება ჩვენ შორის, იჭვის თვალით გვიცქერის ქუშად, თითქო გრძნობს, რომ ყველანი შურის თვალით ვუცქერით და მოწადინებული ვართ, გამოვსტაცოთ და ხელში ჩავიგდოთ მისი საიდუმლოების რეცეპტი.

ბ-ნმა კ. მესხმა ჩინებულად წარმოგვიდგინა დომინ გოდობრელიძე: ხმლიანი ენა-წატლიანი, „წკვერტი“ იმერელი იყო. კილო, მიხვრა-მოხვრა—სწორედ დიხს-გადამელი ჰქონდა. სცენაზედ რომ ფეხი შემოდგა და იმერული სალამი სთქვა, იმ წამსვე გვეგონა ყველა მსმენელთ, შეგვბოჭა, დიხის შოის გადამა გაგვტყორცნა და „კაკალ“ შუა გულ იმერეთში დაგვასკუპა.

ბ-ნ ადამიძემ, იაია ჭიორელმა, ნამდვილ სამქართველოდ გულ-უბრყვილოდ იცინა და გვაცინა ყველანი. ღარიბიანული და გულ-ახდილი ქართველი იყო. მისმა თამამმა წარმოგვიდგინა თვალ-წინ გულ-უხვად გაშლილი მტკვრის ჭალები, რომელთაც მწუხარ-კომიკურად ეთანხმებოდა, აკაკის თქმისა არ იყოს, თითქოს ვარვარინოს გვირაბში, ეშმაკურად იმერეთიდგან გამომძვრალი დომინ გოდობრელიძე.

ქ-ნ გაბუნია-ცაგარელისას, თუმც პატარა როლი ერგო გამდელი ათანკერლისა, მაგრამ ამ პაწია ფურცელშიდაც მან არ უმტყუნა თავისს ნამდვილ კომიკურ ნიჭს, რადგან, რაც უნდა პატარა სახლი მოამწყვდიოთ კარგი მეოჯახე ქალი, იქაც გამოიჩენს იგი ოჯახობის ნიჭსა და უნარს.

გ. მათიკაშვილმა ცოცხლად აასრულა თავისი როლი. მის სიტყვებს და მიხვრა-მოხვრას თავისუფალი მხო და ლაზათი ეტყობოდა.

კომედია საზოგადოდ მწყობრად, შეთანხმებით ითამაშეს ჩვენმა არტისტებმა, მხოლოდ შ. აბარსლო ივანიძეს და ი. ონოფრე—ხახუტრიშვილს უნდა ვურჩიოთ, უფრო დამშვიდებით და დინჯად შეასრულონ მათი ხვედრი როლები.

თეატრი სავსე იყო ხალხით. წმინდა შემოსავალი ჩვენ ცნობილ ავადმყოფ არტისტს ალექსეევ-მესხიშვილს გაეგზავნება.

წერილი

რედაქციის მიმართ.

ბ-ნო რედაქტორო!

I

გთხოვთ ამ წერილს ადგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულ გაზეთში. ამ დღეებში, სახელმწიფო ბანკის ამიერ კავკასიის განყოფილებაში, საჯარო ვაჭრობით გაიყიდა ერთი მემამულის დიდი უძრავი ქონება, ვალიან გარდასახადის შეუტანლობის გამო.

ეს მამული შეიძინეს ბ-ნთ ივანე როსტომის ძე მიქაძემ, დავით სავლეს ძე მაჭავარიანმა და დავით მიხეილის ძე წიკლაურმა.

რადგანაც ეს მეტად სამწუხარო შემთხვევა იმ მემამულის მოურავის შეცდომით მოხდა, ზემოხსენებულ პირთ, თანახმად ჩემის თხოვნისა, კეთილ-ინებეს და გარდასწყვიტეს, ნაყიდი მამული უკანვე დაუბრუნონ პატრონს უსასყიდლოდ, მხოლოდ თითონვე მესაკუთრემ მოისურვა თავისის თავის დასჯა უმეცრობის გამო და შესძლო მათ ჯილდოდ ექვსასი მანეთი. მაგრამ იმათ ეს ფული თავის და სასარგებლოდ არ მიიღეს და საქველ-მოქმედო საქმეთათვის გადასდეს,—მიქაძემ და მაჭავარიანმა ამ ფულიდგან 400 მან. შესწირეს სათავად-აზნაურო სკოლის შენობას და წიკლაურმა 200 მან.—წინამძღვრიანთ-კარის სამეურნეო სასწავლებელს, სადაც იგი აღიზარდა.

ასეთის პატიოსნურის და ჩვენს დროში იშვიათის მაგალითის გამო მე ვალად ვრაცხდი ჩემს თავს—პირადი მადლობა მეთქვა ბ-ნთ მიქაძესათვის, მაჭავარიანისათვის და წიკლაურისათვის, ამასთანავე საჯაროდ ვუცხადებ მათ ჩემს უგულითადესს და წრფელს მადლობას ბეჭდვითი სიტყვის საშუალებით, რადგანაც მათ არ ინებეს უცხოების შემთხვევით სარგებლობა და, თავისდა საბედნიეროდ არ დაღუპეს ერთი თავიანთი თანამემამულე ოჯახთაგანი.

ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა წინამძღოლი თ. დ. ზ. მელიქიშვილი.

II

უმორჩილესად გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს პატივცემულს გაზეთში შემდეგს სტრიქონებს. „ივერიის“ მე-100 ნომერში იყო დაბეჭდილი, რომ: გოცირიძემ და ივანოვმა ვეტცელის თეატრში წარმოდგენა გამართეს ბ. ალექსი-მესხიშვილის სასარგებლოდაო და ანგარიში ვის ჩააბარეს ან შემოსავალი რა იყო, არავინ იცისო. არ ვიცი, რა საბუთებით ამტკიცებენ, რომ მე ვიყავი ხსენებულ წარმოდგენის მოთავე და ანგარიშიც მე მომეთხოვება?! მე მგონი არსად გამომიცხადებია, რომ: „მე, გოცირიძე ივანოვითურთ ვმართავ წარმოდგენას ბ. ალექსი მესხიშვილის სასარგებლოდ.“ ურიგო არ იქნებოდა ჯერ დასაბუთებით გამოეკვლიათ ვინ იყო ამ საქმეში პირდაპირი პასუხის მგებელი და მერე ისე მოეთითებინათ. ჩემს გარდა ბევრი სხვაც იღებდა ამ წარმოდგენაში მონაწილეობას, მაგრამ ყველას-კი არ მოეთხოვება ანგარიში. ასეა, თუ ისე, ჩემს ხელში არავითარი ანგარიში არა ყოფილა და ბოდიშს ვიხდი, თუ ცნობის მოყვარეთა სურვილს ვერ დავაკმაყოფილებ.

ა. გოცირიძე.

რედაქციისაგან. თუ ბ-ნს ა. გოცირიძეს ვეთცელის თეატრში გამართულ წარმოდგენაში მონაწილეობა მიუღიათ, რასაკვირველია, ეცოდინება ვინ იყო ამ წარმოდგენის გამმართველი და ვის უნდა მოეთხოვოს ანგარიში. კარგი იქნება ბ-ნმა გოცირიძემ გამოაცხადოს მისი ვინაობა.

III

უმორჩილესად გთხოვთ, ნება მიბოძოთ თქვენის პატივცემულის გაზ. „ივერიის“ საშუალებით უღრმესი მადლობა გამოვუცხადო თ. გრ. და თ. გრ. ს. ბეგთაბეგოვს და აბაშიძეს, რომელთაც ისეთის თანაგრძნობით შეხედეს ჩემს თხოვნას და არ დაიშურეს თავისი შრომა კეთილის საქმის დასახმარებლად და შეაგროვეს დ. ჭიათურაში 93 მ. 25 კ. ღარიბ სტუდენტთა დასახმარებლად. სია შემომწირველთა: ხუთ-ხუთი მანეთი: შავი-ქვის საზოგადოებამ, ნიკ. ოთხმეზურმა და ფ. სოლოდიაგმა; სამსამი მანეთი, ძმ. ოჭანეზოვთა სავაჭრო სახლმა, ზარაგინმა, გ. ავგერინომ, ლუი პასიემ და არდიშვილმა; ორი მან. და ათი შაური თ. ს. დ. წერეთელმა; ორ-ორი მანეთი: გრ. აბაშიძემ, კნ. ელ. გ. წერეთლისამ, ნ. ბ. ტატიშვილმა, ს. დ. ჯაფარიძემ, კირიონზილმა, დარკვეთის საზოგადოებამ, ოლმასლისმა, ძმ. ჩილინგარიანთა, ჩხეიძემ და ლოლაძემ; მანეთი და ხუთი შაური—ბეგთაბეგოვმა; თითო მანეთი: გ. კ. ციციშვილმა, თ. მაჩაბელმა, ნიკ. ავგერინომ, ტეჰ. საფაროვმა, ალ. გალუსტოვმა, ძმ. კაკაბაძეებმა, ნოშ. ჩხეიძემ, ლოზანცმა, თეოფილაქტოვმა, გ. მოლებაძემ, გომერმა, ს. მოლებაძემ, გერიემ, გ. უიფიანმა, კნორიმა, სტავანოპულომ, ი. სახარულიძემ, არჯევანიძემ, მშვილდობაძემ, თხილაძემ სანიძემ, პონტილოვმა, ს. ხიჯერაძემ, გელსინოვმა. ალ. ანთაძემ, ტაბუკაშვილმა, პოგოსოვიდურხილიმ, მახაილოვმა, ტაქიტიშვილმა, კოხრეიძემ, ბახტაძემ, ქადაგაძემ, ლ. აბაშიძემ და ლ. კაპანაძემ; ათ-ათი შაური: ი. ხ. აბაშიძემ, ჯაფარიძემ, ირ. დეკანოზიშვილმა, მხეიძემ, იოს. მღივანმა, ნ. ვ. მერკვილაძემ, ლადიძემ, ევლინოსმა, კვაჟანაძემ, ჩილინგაროვმა, უსეინ მილიდ-გილიმ, დათებოვმა და მიქელაძემ. სულ 93 მ. 25 კ.

აქედან 40 მ. გაეგზავნა ხარკოვის უნივერსიტეტის სტუდენტს ჯაფარიძეს და 20 მან. ეგზავნება იურევის უნივერსიტეტის სტუდ. ნახუცრიშვილს.

კნეინა მაკინე ამირეჯიბისა.

IV

ნება მიბოძეთ თქვენის პატივცემულის გაზეთის შემწეობით გულ-მხურვალე მადლობა გამოვუცხადო, როგორც ძვირფას ქართულ საზოგადოებას, ისე ჩემს სცენის მიერ ამხანაგებს, ქართველ არტისტებს, იმ ყურადღებისათვის, რომლითაც პატივი მცეს. 11 მაისი ერთი უდიდად ძვირფასი და ბედნიერი დღე იქმნება მთელის ჩემის სიცოცხლისა.

თავ. ა. სუმბათაშვილი.

V

გთხოვთ დაბეჭდოთ შემდეგი ანგარიში: ქართულ დრამატიულ საზოგადოების ცამკურობამ მიიღო ვლ. მესხიშვილის სასარგებლოდ შეკრებილი ფული (თქვენს გაზეთშივე იყო გამოცხადებული თავის დროზედ).

16 იანვრის წარმოდგენისა 145 მ. 66 კ., გ. სხირტლაძისაგან („ივერიის“ გადმოც.) 25 მ., მ. ი. ლემურიასი, წულუკიძისა და დავითაშვილისაგან 153 მ. 40 კ., იოს. მერკვილაძისაგან 91 მან., დ. ზ. სარაჯიშვილისაგან (პრემიად ბილეთისა) 13 მ., ქართველ მოსწავლე ქალთაგან 16 მ. 21 კ., ილ. სუხიშვილისაგან 41 მ. 91 კ., „კახეთის“ საზოგადოებისაგან 200 მ., მოსწავლეთაგან (აბელაშვილისაგან) 25 მ., ნ. ბერელაშვილისაგან 33 მ. 25 კ. სულ მიღებულია 744 მან. 43 კაპ.

წასვლის დროს მიეცა ვლ. მესხიშვილს 250 მ. გაეგზავნა სამჯერათ შემდეგ გაგზავნის ხარჯით —361 მ. 58 კ. სულ გაეგზავნა ხარჯით 611 მ. 58 კ. გასაგზავნი რჩება—132 მ. 85 კ. ამასთანავე ვადგენთ გაგზავნის ბარათებს.

ქართ დრ. საზოგადოების ხაზინადარი ს. კლდიაშვილი.

1902 წლის ანგარიში ახალციხის ქართული იაფ-ფასიანი სახალხო სამკითხველოსი.

1901 წ.—1902 წლის პირველ იანვრისათვის სამკითხველოს დარჩა 525 მ. 41 კ. 1902 წლის განმავლობაში შემოვიდა: წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისაგან 62 მ., სამკითხველოსათვის გამართული წარმოდგენებისაგან 138 მ. 35 კ., საწევრო ფული 38 მ., წიგნების გატანის ფასი 19 მ. 90 კ. დღიურ მოსიარულეთაგან შემოსვლის ფასი 90 კაპ., შემოწირულებანი ფულით 21 მან., სხვა-და-სხვა შემოსავალი 83 მ. 50 კ.; სულ საანგარიშო წელს შემოვიდა 363 მ. 65 კ., რაც 1901 წ. დარჩენილი ფულიანად შეადგენს 889მ. 6 კ.

1902 წლის განმავლობაში დაიხარჯა: სახლის ქირა 35 მ., წიგნების და ჟურნალ-გაზეთების ფასი 14 მ. 18 კ., განათების და გათბობის ფასი 39 მან., 71 კაპ., სამკითხველოს მეთვალყურეს ჯამაგირი 143 მ. 35 კ. ფოსტის და საკანცელარიო ხარჯი 67 კაპ., სულ ამ საანგარიშო წელს დაიხარჯა 232 მ. 91 კ. 1903 წლის პირველი იანვრისათვის დარჩა ნაღდი ფული 656 მ. 15 კ.

საანგარიშო წელს სამკითხველოს მოსდიოდა შემდეგი ქართული და რუსული ჟურნალ-გაზეთები: „ივერია“, „ცნობის ფურცელი“, „კვალი“, „ჩომბე“. „მოგზაური“, „ჯეჯილი“, „კავკაზი“, „ნოვოე ობოზრენიე“, „ბირჟევია ვედომოსტი“, „ნივა“, „ჟურნალ დლია ვსეხ“, „ვესტნიკ“, „მწყემსი და პასტირი“,. ამათ ში „ჟურნალ დლია ვსეხ“, „ბირჟევია ვედომოსტი“, „მწყემსი და პასტირი“, „მოგზაური“ და „კავკასკი ვესტნიკი“ სამკითხველოს თავის ხარჯით ჰქონდა გამოწერილი და დანარჩენი ჟურნალ-გაზეთები-კი მოსდიოდა „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებისაგან“.

1902 წ. განმავლობაში სამკითხველოს შეეძინა ქართული წიგნები 97 ცალი, რუსული 45 ც.; ასე რომ წლის ბოლოს შესდგა 1150 ც. ქართული წიგნები და 574-ც რუსული. სამკითხველოს ჰყავდა წლის განმავლობაში თვიური მკითხველი 377. რომელთაც გაიტანეს წასაკითხათ 5002 წ. მკითხველ საზოგადოებას შეადგენს მოქალაქენი, აზნაურნი, სასულიერო წოდების პირნი; პროფესიის მიხედვით: ხელოსანნი, მოწაფენნი და მოხელენი.

დასასრულ ჩვენ მოვალეობათ ვრაცხთ გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ კნ. ვაჩნაძისას, რომელმაც გასულ წელში ითავა სამკითხველოს სასარგებლოდ კონცერტის გამართვა, რითაც დიდი შემწეობა გაუწია სამკითხველოს. აგრედვე უგულითადეს მადლობას ვუძღვნით ყველა იმათ, რომელთაც თავიანთი შრომით და შემოწირულობით რაიმე დახმარება აღმოუჩინეს ამ ფრიად სასარგებლო დაწესებულებას; იმედია, ყველა ეს პირნი შემდეგშიაც არ მოაკლებენ ზრუნვას სამკითხველოს და აგრეთვე დაუზარებლად დაეხმარებიან მის წინმსვლელობას.

სამკითხველოს მდივანი ნ. ქიქოძისა.

დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

13 მაისი

პეტერბურგი. უცხოეთის ზოგიერთ გაზეთში—„ტაიმს“-ში 18 მაისს, ახალის სტილით, „მიუნხენერ ნოიესტე ნახრისტენ“ ის მე-236 ნომერში, „დეილი ნიუს“-ში და სხვ. ცრუ ცნობები იყო დაბეჭდილი ქ. კიშინევში 6 და 7 აპრილს მოხდარ უწესოებაზე. ეს ცნობები დამყარებული იყო შინაგან საქმეთა მინისტრის წერილზე, რომელიც ვითომ ბესარაბიის გუბერნატორთან ყოფილა გაგზავნილი. ხსენებულ გაზეთებში თითონ ეს წერილიც ამ ნაირად იყო გადაცემული: „შინაგან საქმეთა მინისტრი. მინისტრის კანცელარია. 25 მარტს 1903 წელს № 341. სრულიად საიდუმლოდ. ბატონ ბესსარაბიის გუბერნატორს. მე შევიტყე, რომ თქვენდამი მინდობილ გუბერნიაში დიდი უწესოება მზადდება ურიების წინააღმდეგ, რადგან ადგილობრივ ხალხს ურიები თავის უმთავრესს მძარცველად მიაჩნია. რაკი ქალაქის ხალხი საზოგადოდ აღელვებულია და მხოლოდ შემთხვევას ეძებს, რომ აირიოს აგრეთვე იმიტომაც, რომ სრულიად სასურველი არაა, სასტიკის ღონისძიებით მანდაური ხალხი, რომელსაც ჯერ რევოლიუციონური პროპაგანდა არ მიჰკარებია, მთავრობის წინააღმდეგ ავაღელვოთ, წინადადებას ვაძლევ თქვენ აღმატებულებას, ღონისძიება მიიღოთ და რა წამს უწესოება დაიწყება, ხალხი დარიგებით დააშოშმინოთ და ისე მოსპოთ ეს უწესოება, რომ იარაღი არ იხმაროთ“. ეს ზემოხსენებული ცნობა ტყუილია. შინაგან საქმეთა მინისტრს ბესარბიის გუბერნატორთან ამ ნაირ შინაარსის წერილი არ მიუწერია და არავითარი ცნობა უწესიებაზე არ გაუგზავნიათ და არც თუ ბესარაბიის მოხელეები გაუფრთხილებიათ.

ტულა. თავად-აზნაურთა საგანგებო კრებამ გუბერნიის წინამძღოლის არსენიევის წინადადება მიიღო სათავად-აზნაურო და საურთიერთო დამხმარებელ კასების დაარსებაზე 1902 წ. კანონის თანახმად. ამისათვის თითო დესეტინას 4 კაპ. დაედება.

მადრიდი. მთავრობამ აღკრძალა პარიზსა და მადრიდს შუა გამართული ავტომობილების დოღი.

სტამბოლი. როგორც გვაუწყებს პორტა, სმერდეშის ახლო, მონასტრის ვილაიეტში მოხდა დიდი ბრძოლა ბოლგარელთა რაზმთან. ეს რაზმი სულ ერთიანად გასწყვიტეს.

სოფია. მთავრობის წრეებს საშიშოდ არ მიაჩნიათ მოძრაობანი მაკედონიაში, რადგან იმედი აქვთ, რომ პორტა ხელს აიღებს ყველას დევნაზე. ჰფიქრობენ, რომ ამას წინად მომხდარი შეტაკებანი თითქმის უკანასკნელია.

სტამბოლი. ოტომანის ბანკმა და საფრანგეთის ელჩმა ოფიციალურად აცნობეს სულთანის ბრძანება ვალების გაერთიანების შესახებ. ხელ-ახლად უარს ჰყოფენ, ვითომ სულთანს განზრახვა ჰქონდეს მაზბატში ცვლილება მოახდინოს. მინისტრთა საბჭოს იმედი აქვს, ბოლგარიის ახალი კაბინეტი გააუმჯობესებს ბოლგარიის საქმეების შესახებ დამოკიდებულებას. ბოლგარიის ეგზარხოსმა სტრუმიცის ეპისკოპოსს გერასიმეს დეპეშა მისწერა: თქვენ ადგილას დარჩით, ადგილობრივ მთავრობის განკარგულებას დაემორჩილეთ და გულ დამშვიდებულად იყავითო.

პეკინი. ჩინეთის უცხო საქმეთა სამინისტრომ ცნობა მიიღო, რომ იუნანში არეულობა საშიში არ არისო. ინგლისის წინადადება შესახებ იმისა, რომ სამხედრო გადასახადი ჩინეთმა ვერცხლის ფულად გადაიხადოს დანიშნულის ვადებითო—დანარჩენმა სახელმწიფოებმა არ მოიწონეს.

14 მაისი.

ვლადივოსტოკი. 12 მაისს აქ მოვიდა სამხედრო მინისტრი. სადგურზე ქალაქის თავმა წარმოსთქვა სიტყვა და მიართვა პურ-მარილი. აქ მცხოვრებმა იაპონელებმა და ჩინელებმა მიართვეს მგრძნობიარე ადრესები.

სოფია. მთავრობის წრეებში ამბობენ, რომ ნაჩევიჩი გაგზავნილ იქმნება კონსტანტინოპოლში საგანგებო მისსიით, რომ განაწესრიგოს პორტასთან დამოკიდებულება; დათანხმდება თუ არა პორტა „მოდუს ვივენდი“-ზე მაკედონიის შესახებ, და თანხმობის მიღებისთანავე უკან წამოვა. მიუხედავად იმისა, რომ მთავრობა დაადგა მშვიდობიანობის გზას, საზღვარზე მდგომი დარაჯები მტრულად იქცევიან. ადრიანოპოლის სანჯაკიდან და რაზლოგიდან ისევ მოდიან გამოქცეულები. სტრუმნიცის მიტროპოლიტი გერასიმე შინაურულადაა დაპატიმრებული; ის ელის სულთანის დაპირებულ „ირადე“-ს განთავისუფლების შესახებ.

პარიჟი. მინისტრთა საბჭომ გადასწყვიტა წინააღუდგეს დეპუტატ ბარრის წინადადებას უცხოეთიდან შემოსატან ხორბალზედ გარდასახადის დაკლების შესახებ.

სტამბოლი. წარსულ პარასკევს მომხდარ ბრძოლის შესახებ სმერდესში, მონასტირის ვილაიეტში, იტყობინებიან, რომ ამ სოფელში ცხრა მეათედი 300 სახლიდან დაქცეულია ოსმალთა ჯარების ზარბაზნებისაგან. ზოგჯერ აფეთქების ხმა ისმოდა, რომელსაც, უეჭველია, ყუმბარების შემწეობით ახდენდნენ. მოკლულ ბოლგართა რიცხვი ას კაცამდე ადის, მათ შორის სოფლის მცხოვრებლებიც არიან.

რაზმების უკანასკნელ მოძრაობის გამო, მთელ მონასტრის ვილაიეთში დიდძალი სამხედრო რაზმებია, მრავალ ხალხს აპატიმრებენ. უსკიუბის ვილაიეთში, რადოვიშთან, შტიპებში მოხდა ოსმალთა ჯარისა და ბოლგარელთა რაზმს შორის. ამ უკანასკნელმა 17 კაცი დაკარგა.

15 მაისი.

პეტერბურგი. ვეიროვის კურთხევის სადღესასწაულო დღეს ისაკის ტაძარში გარდაცვლილ პარაკლისს დაესწრნენ დიდნი მთავარნი ბორის ვლადიმირის-ძე, ანდრია ვლადიმირის-ძე, ალექსი ალექსანდრის ძე, დიმიტრი კონსტანტინის ძე, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, პეტრე ნიკოლოზის ძე, სერგი მიხეილის ძე, თავადი გიორგი მაქსიმილიანის ძე რომანოვსკი, პრინცი ოლდენბურგისა, მინისტრები, კარის-კაცნი და ბევრნი ქალაქის თავნი, რომელნიც მოსულნი იყვნენ იუბილეის დღესასწაულისათვის. პარაკლისის დროს ანტონიმ, პეტერბურგის მიტროპოლიტმა მუხლმოდრეკით წაიკითხა ლოცვა მეფისათვის.

სტამბოლი. საერო რიცხვი დატუსაღებულთა ბულგარელთა უსკიუბისა, მონასტრის ვილაიეთში, სალონიკისა, ადრიანოპოლისა, აგრეთვე თვით სტამბოლში 3000-ადე მატება. ჯერ-ჯერობით არ არის დამტკიცებული ამბავი [illegible], რომ ტრაპიზონს და მცირე აზიაში გაიგზავნონ ის ბულგარნი, რომელნიც მონაწილეობდნენ კომიტეტების მოქმედებაში [illegible], თუმცა განსაკუთრებული რამ არ მოუქმედებიათო.—მთავრობის ცნობით, [illegible] წინააღმდეგ მოქმედება [illegible] უმთავრეს მემბოხეთა დაპატიმრებაში.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატა. ინდოეთის საქმეთა სტატს-სეკრეტარი იუწყება, რომ ბენგალში, სადაც 22½ მილიონი მცხოვრები ითვლება, 1 თებერვლიდან 2-ს მაისამდე 141789 სული მოკვდაო შავი-ჭირისაგან.

ბუქარესტი. „რუმინიის საჰაერტს" მინდობილი აქვს გამოაცხადოს, რომ ის ამბავი, ვითომ ებრაელთა საწინააღმდეგო მოძრაობა ყოფილიყოს, ყოველს საფუძველს მოკლებულია.

რომი. მეფე ვიქტორ-ემანუელი მისვლა ლონდონს დაბრუნდება 25 ივნისისათვის; სამის დღის წინად მეფე მივა პარიჟს და ინახულებს ლუბეს.

პარიჟი. დეპუტატთა პალატა. ბერონ ურცეს პალატას 19 მაისიდან 2 ივლისამდე [illegible] ხორბალზე ბაჟისო. პალატამ არ შეიწყნარა ეს რჩევა. სენატმა დაამტკიცა პარიჟთან 16 მუხლი სამხედრო კანონისა.

სტამბოლი. „Adence de Constantinople"-ი აბობს, რომ ცნობა გაზეთებისა, ვითომ უნდა გაგზავნონ პეტერბურგს განსაკუთრებული მისია ოსმალეთის პრინც მოჰამედ-[illegible]-ეფენდის მეთაურობით, ყოვლად უსაფუძვლოა.

ვენა. ქალაქის საბჭომ ერთხმად,—ერთის სოციალ-დემოკრატის გარდა,—დაადგინა, ეცნობოს პეტერბურგის ქალაქის საბჭოს, რომ [illegible] მისი დაპატიჟებისთვის [illegible] რომ [illegible] ოდენ [illegible] წარ[illegible] საბჭომ, [illegible] ლი და [illegible] ცია.— [illegible] რომ მი[illegible] ბულგარი[illegible] იკისრა [illegible] მაკედონი[illegible].

„ფრანკფურტერ ციტუნგი" იუწყება, რომ [illegible] სტამბოლს.

სოფია. [illegible] „Modus vivendi"-ს [illegible] თუმ[illegible] „[illegible]ნტომ" [illegible] დამტკი[illegible] მთავრობის [illegible] ნაჩევი[illegible] ჰყოფს, [illegible] ყველა [illegible] სადაც [illegible] ჩაყრას, [illegible] სადაც [illegible].

სანი-იახო. [illegible] მიაწე[illegible].

[illegible]. [illegible] ოსმა[illegible]

ლეთის ოლქებში სრული მშვიდობიანობა სუფევს.

16 მაისი

პეტერბურგი. ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად უბრძანა შინაგან საქმეთა მინისტრს გამოუცხადოს უფის გუბერნატორის ბოგდანოვიჩის სახლობას მისის იმპერატორებითის უდიდებულესობის სამძიმარი და გადასცეს, რომ მის იმპერატორებით უდიდებულესობისათვის სამუდამოდ დაუვიწყარი იქნება ხსენება განსვენებულისა, რომელმაც სახელოვან სიკვდილით დაამტკიცა თავისი ერთგული სამსახური ტახტისა და სამშობლოსადმი. მისის იმპერატორებითის უდიდებულესობის ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასულის ულანებმა დიდის ამბით იდღესასწაულეს მაისის 15-ს პოლკის 250-ის წლის იუბილე. ხელმწიფე იმპერატორი და ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული ბრძანდებოდნენ ულანის პოლკის მუნდირით და წმ. ანდრიას ლენტით ხელმწიფე იმპერატორი და ხელმწიფე იმპერატრიცა შესხდნენ ცხენზე და პოლკის დათვალიერებისა და პარაკლისის გადახდის შემდეგ, ხელმწიფე იმპერატორმა პოლკის დროშას შეაბა საიუბილეო ლენტი, როდესაც პოლკი დაეწყო საცერემონიო მარშით გასავლელათ, უავგუსტესი შეფი პოლკისა ხელმწიფე იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული გაუძღვა პოლკს და გაატარა ხელმწიფე იმპერატორის წინაშე.

სოფია. ის ცნობა, ვითომც სარაფოვი ბულგარიაში დაბრუნდაო, არ გამართლდა.— სელიანის მახლობლად, მელნიკის მაზრაში, დონჩო ბელადი ოსმალოს რაზმს შეეხეხა. ბრძოლამ რამდენსამე საათს გასტანა.

სტამბოლი. ნაჩევიჩი მოვიდა.

ესენტუკი. დაიწყო სამკურნალო სეზონი მშვენიერი დარებია. აგადმყოფთა რიცხვი შარშანდელზედ მეტია. აკურთხეს და გახსნილ იქმნა აქ ახალი სასტუმრო რომელსაც ჯერჯერობით ასი ნომერი აქვს ხალხისთვის, ასიც ნომერი ამ ერთი კვირის განმავლობაში გაიხსნება.

ლონდონი. საზოგადოების პალატა. ლავუჩიერი შეეკითხა პალატას დიდ ბრიტანიას და სპარსეთ შორის არის თუ არა ხელშეკრულება, რომლის ძალითაც სპარსეთს აკრძალული აქვს სპარსეთის ყურეს მიდამოებში და აგრეთვე სხვა ადგილებშიც თავისუფლად მოქმედებისმო. კრანბორმა უპასუხა, რომ აგრეთი ხელშეკრულება არ გვაქვსო, მაგრამ სპარსეთისაგან დიდ ბრიტანიის მთავრობას მინიჭებული აქვს სამხრეთ სპარსეთში ზოგიერთი უფლებანიო. ამის გარდა რუსეთსა და დიდ ბრიტანიას შორის სუფევს ხელშეკრულება იმის გამო, რომ დაცულ იქმნას სპ რსეთის დამოუკიდებლობა და ხელშეუხებლობაო.

სოფია, 52 ჯუფთნი მეამბოხენი კეპრიულოს ახლოს ოსმალებს შეეტაკნენ. მოკლულია 15 მეამბოხე და მაიორ-გენერალები. ბიტოლიის ვილაიეტი რამდენიმე ადგილას მეამბოხენი გაჩნდნენ. ოსმალეთის საელჩოს მიერ პარიჟის გაზეთებში გამოცხადებული ამბები, ვითომც დიბრში ბოლგარეთის მიტროპოლიტის პატრონები და თოფები უპოვეს, უსაფუძვლოა. ამ განცხადებით ის მიზანი აქვთ რომ ევროპის თვალში გაამართლოს ის საშუალებანი, რომელნიც ამ ბოლო დროს ოსმალეთის მთავრობამ მიიღო მაკედონიაში ბოლგარელთა სამღვდელოების საწინააღმდეგოთ.

სტამბოლი. როგორც მონასტრიდა კონსულები იუწყებია, ამ ვილაიეტის საქმეთა ვითარება და მკვიდრ ოსმალთა აღერლილი მდგომარეობა საშიშია. განსაკუთრებით საშიშია ბულგარელთა მრავლად და განურჩევლად დაპატიმრება. საგანგებო ღონისძიებანი ბულგართა წინააღმდეგ ყოველ საზომს გადასკილდა და იმათაც-კი შეეხო, რომელთაც არავითარი წილი არ უდევთ ეხლანდელ არეულობაში უსკუბისა, სალონიკისა, ანდრიანოპოლისა და მეტადრე მონასტრის ვილაიეტებში დაპატიმრებულ ბულგართა შორის მრავალი სასულიერო წოდების კაცი ურევია. სოფლელნი სჩივოდნენ, მიცვალებულთა დასასაფლავებლადაც არ მოგვეპოვებიან მღვდლებიო.

პეტერბურგის ბირჟა, 10 მაისს

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ.	93,90
ბერლინში 100 მარკაში	—
პარიჟში 100 ფრანკში	37,35
ლონდონში ჩეკები	94,75
ბერლინში ,,	46,30
პარიჟში ,,	—

ბირჟის დისკონტი	5—6½%
4% სახელმწიფო რენტა	98¾ გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ.	100⅞ მყიდ.
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ. მამულო ბანკისა	95⅛ მყიდ.
5% 1-ლ შინგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1864 წ.	434 გაყ.
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	333½ წვ. გაყ.
გირ. ₀/₀ ფავნ. მომგ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა	284½ წვ. გაყ.
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	—
4½% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	—
5% ტფილ. საადგ.-მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ.	—
4½% გირავნობ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
6% ქუთ. საადგ.-მამ. ბანკის გირ. ფურცლ.	91¼ გაყ.
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
პაები ძმ. ნობელის სანავთო მრეწვ.	9401 წვ. გაყ.
აქციები ,, ,, ,, ,,	—
,, კასპიის ამხანაგობისა	3350 გაყ.
,, ბაქოს ნავთის საზოგად.	380 გაყ.
,, ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. ნავთის სამრეწვ. საზოგად.	189 წვ. გაყ.

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

18 აპრილიდგან.

(ნაჩვენებია ტფილისის საათით.)

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბათუმს:—1) სწრაფი მატარებელი № 1 დილის 10 ს. 37 წ. 2) საფოსტო № 3 საღამოს 6 ს. 18 წ. 3) სამგზავრო № 5 დილის 7 ს. 49 წ.

ბაქოს; 1) სწრაფი № 20 (მარტო სამშაბათობით, პირდაპირ მოსკოვამდე) ნაშუადღევის 4 ს. 24 წ.; 2) საფოსტო № 4 დილის 11 ს. 49 წ.; 3) სამგზავრო № 6 ღამის 11 ს. 32 წ.

ყარსსა და ერევანს: 1) საფოსტო № $74/_{75}$ ღამის 12 ს. 30 წ.; 2) სამგზავრო № $90/_{91}$ შუადღის 12 ს. 38 წ.

ბორჯომს: 1) სამგზავრო № $7/_{8}$ ნაშუადღევის 2 ს. 58 წ.; 2) სამგზავრო № $9/_{10}$ დილის 6 ს. 21 წ.

ბ) ბათუმიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: 1) სწრაფი № 2 ღამის 11 ს. 22 წ.; 2) საფოსტო № 4 საღამოს 10 21 წ. 3) სამგზავრო № 6 დილის 10 ს. 37 წ.

გ) ბაქოდგან გამოდის:

ტფილის-ბათუმისაკენ: 1) სწრაფი № 19 (მარტო ტფილისამდე, პარასკეობით, მოსკოვიდან მომავალი) ღამის 4 ს. 40 წ. 2) საფოსტო № 3 საღამოს 10 ს. 16 წ.; 3) სამგზავრო № 5 ნაშუადღევის 2 ს. 01 წ.

დ) ქუთაისიდგან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ: ღამის 1 ს. 58 წ.; დღის 2 ს. 23 წ.

ბათუმისაკენ: ღამის 1 ს. 58 წ.; დღის 2 ს. 23 წ.; დღის 4 ს. 48 წ.

შორაპნისაკენ: დღის 3 ს. 8 წ.

განცხადება

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ იჯარით გაიცემა ბორჯომში ახლად შეკეთებული აბესალომოვისეული საავარაკო სახლი, რომელიც ქალაქ ტფილისის საკუთრებაა, რომლის ქვედა სართული 5 ოთახისაგან შესდგება და ზედა სართული 4 ოთახისაგან, ყოველის მოწყობილობით, პირობის შეტყობა შეიძლება ქალაქის მმართველობის 4 განყოფილებაში, ყოველ დღე, კვირა უქმეებს გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე.

(2—6—1)

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ ამა 1903 წლის 22 მაისს, ნაშუადღევის პირველ საათზე გამგეობისვე თანადასწრებით მოხდება **საჯარო ვაჭრობა,** რომლის დროსაც იჯარით გაიცემა ნავთის საწყობებისთვის ქალაქის მიწა ნავთლუხის სადგურის მახლობლად.

მსურველს პირობებისა და ადგილის გეგმის გასინჯვა შეუძლიან გამგეობის მეოთხე განყოფილებაში ყოველ დღე კვირა-უქმეებს გარდა, დილის 9-დან ნაშუადღევის 2 საათამდე. ვისაც ვაჭრობაში მონაწილეობის მიღება ჰსურს, იმან ვაჭრობის დღეს უნდა წარადგინოს ბეთ 300 მანეთი. შეიძლება დაბეჭდილ კონვერტების წარდგენა ვაჭრობამდე.

(2—6.—1)

ქუთაისში
ს. მ. ბ. თოფურიას
სამკურნალოში,

რომელიც იმყოფება **მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის** მფარველობის ქვეშ, 60 საწოლია შინაგან, ნერვებისა, საქირურგო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდების სენითა და სულით ავადმყოფთ სამკურნალო არ ღებულობს.

„GRAND PRIX"
PARIS 1900
Т-во Высшей парфюмеріи
А. Ралле и К°
„Трефль"

ლაბარატორია
რის გუტმანისა
მისის იმპერატორებითის. უდიდებულესობის კარის ვაჭარი.

ინდოური მიმუნაი
(ქიმიკოსის რის გუტმანისა)

ნამდვილი გაწყვეტა ვირთაგვებისა, თაგვებისა, თხუნელებისა და სხვათ მათ გვართა. ეს საშუალება განდევნის სახლებიდგან და სადგურებიდგან, განსაკუთრებით ზემოხსენებულ პირუტყვებს იმრიგად, რომ იატაკის ქვეშ არა რჩებიან და ცუდს სუნს არ ავრცელებენ იქიდგან. ფასი 60 კ.—1 მ. 50 კ.

ინდოური ფხვნილი მწერთა მოსაგერებლად ყველაზედ ნამდვილი საშუალება საბოლოვო გასაწყვეტად ყოველგვარ მწერთა და მათის თესლისა. ეს ფხვნილი შეუდარებელია რწყილის და ბაღლინჯოს გასაწყვეტად კრაოტებში, ლეიბებში, გალესილ კედლებში და აგრეთვე ფიცრის კედლებში. რომელსაც გაკრული აქვს ნაბდები და ნაძენძი. ჩრჩილსა სწყვეტავს ნავთალინისავით და ამასთან მასავით მძიმე სუნი არა აქვს. ამიტომ საჭირო არ არის ქურქისა და სხვა ტყავიან საცმელების შესანახავად მიცემა ზაფხულში. ეს ფხვნილი თავის მოქმედებას ყოველ გვარი ჭია-ღუის წინააღმდეგ თითქმის წუთის განმავლობაში იჩენს. ფასი 35 კ., 65 კ. და 1 მ. 20 კ.

სითხე ბაღლინჯოს წინააღმდეგ (ქიმიკოსის რის გუტმანისა). სამუდამოთა სწყვეტავს. სასიამოვნო სუნისა არის და ამასთან არ ალაქავებს საცვლებს, შპალერს და მებელს. შეფრქვეული ოთახის ჰაერს სასიამოვნოდ აგრილებს და ამასთან ერთად განდევნის ჩრჩილს, ბუზებს და კოღოს. ფ. 60 კ.—1 მ.

ტოკაის ბალზამი (ქიმიკოსის გუტმანისა) გა[illegible] კურნავს ბებერას, მეჭეჭს და სხვა ამ გვარს, მოკლე დროს განმავლობაში. ძირიან-ფესვიანად სპობს და ამასთან არავითარ ტკივილს არ აგრძნობინებს ადამიანს. ფასი თითო ფლაკონისა 60 კ.

უმთავრესი საწყობი ტფილისში, სააფთიაქ საქონ. ვაჭრ. ამხ.-ში და ყოველს სააფთიაქო მაღაზიაში.

(40—6.—20)

გამოვიდა და იყიდება ყველგან
„ქართვ. შორის წ.-კითხვის გამავრცელ. საზოგადოების" მიერ ახლად გამოცემული წიგნი
ბარტექ ძლევამოსილი
ჰენრიკ სენკევიჩისა
IV+106 გვ. ფასი 20 კაპ.

გამოვიდა და ისყიდება
ლ ე დ ი ჯ ე ნ
ჯემსონის მოთხრობა სურათებით
სააღდგომო საჩუქრით
ვარაყიანის ყდით 1 მ.

იყიდება ჯეჯილის რედაქციაში და წერა კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში

ჯეჯილის რედაქციაშივე ისყიდება 1897, 98 და 99 წლების ჯეჯილი თითო წლისა ორ მანათად.

გამოვიდა და ისყიდება ყველგან „ქართ. შორის წ.-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების მიერ ახლად გამოცემული წიგნები:

1.
ქაჯანა
მოთხრობა ნ. ლომაურისა, ფასი 5 კაპ.

2.
ალი
მოთხრობა მისივე, ფასი 10 კაპ.

წიგნების გამოცემა შეიძლება ფასდადებითაც შემდეგის ადრესით: Тифлисъ. Общество распростр. грамотности.

ახალი წიგნები
გამოვიდა და იყიდება ყველა ქართ. წიგნის მაღაზიებში.

სოსიკო მერკვილაძის მიერ გამოცემული ახალი წიგნები:

სიმღერა აკაკისა. ფასი	15 ,,
თამარ მეფის სურათი აკაკის ლექსით	6 ,,
პატარა ჩონგური ლექსი (დედა-ენა)	5 ,,
თამარ მეფე მოთხრობა აკაკისა	5 ,,
ვაჭრული ჭკუა, ლექსი აკაკი ა	5 ,,
დათუნა ბოცირიძე, როსტომ ერისთავი { ძველებური ამბავი აკაკისა	5 ,,
აბრამის და იობის ლექსი	3 ,,
ოქრუა (ხალხური ზღაპარი)	5 ,,
ორი ძოსატუშილა, ბიჭია მენახირე, მეფე და სქვინჩა { ხალხური ზღაპარი.	10 ,,

ვინც მოისურვებს ამ წიგნების სყიდვას ან დაბარებას, მიმართოს ტფილისში, ქვაშვეთის ქუჩაზე (ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ) არჯევანიძის სახ. **ანნა მერკვილაძის ქალთა ტანისამოსის სამკერვალო მაღაზიაში.**

ვინც თვითოეულ გამოცემას იყიდის არა ნაკლებ ერთი მანეთი ა, **ყოველ მანეთზე დაეთმობა თითო აბაზი.**

ადრესი ფოსტისა: Тифлисъ, Георгіавская (Кашветская) ул., д. Аржеванидзе. № 12 модная мастерская Анны Мерквиладзе.

დაიბეჭდა და დაურიგდა ქართულის წიგნის ყველა მაღაზიას გასასყიდათ ახალი ქართული წიგნი
„ჩვენს დედებს"
პედაგოგიური წერილები ალ. ნათაძისა.
ფ ა ს ი 25 კაპ.
ადრესი: ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლა, ალ. ნათაძეს.

სააფთიაქო საქონლით მოვაჭრე
ფარმაცევტთა ამხანაგობა
ტ ფ ი ლ ი ს შ ი
(კავკასიის მუზეუმის პირდაპირ „სევერნი ნომრების" ქვეშ.
ტელეფონი № 741.

აწარმოებს ვაჭრობას ნარდად და წვრილმანად, დილის 8 ს. საღამოს 9 საათამდე. საწყობში ყოველთვის მოიპოვება საუკეთესო თვისების სააფთიაქო და ქიმიური საქონელი, მკურნალობა წამლები (პატენტ-მიღებული), სადოსტაქრო იარაღი და შესახვევად სახმარებელი ნივთეულობა, სადეზინფექციო (ჰაერის გასაწმენდი და ქირის მოსასპობი) წამლები, აფთიაქის და ლაბარატორიისათვის მოწყობილობა, ეთერიანი ზეთები, ბუნებრივი ლითონიანი სხვა-და-სხვა წყალი და მარილი, მრავალ გვარი და მრავალ ფერიანი საპირფარეშო სამკაული, თმის და თვალ-წარბის საღებავი, საზღვარ-გარეთის და რუსეთის საუკეთესო ფირმების კეთილ-სურნელოვანი საქონელი—პარფიუმერია-კოსმეტიკა (დუხი, ოდეკოლონი, ხელის საპნები და სხვ.), ოჯახში სახმარებელი ნივთები—სარეცხისთვის, სამზარეულოსთვის და სხვ, და სხვ.

ადრესი ფოსტისა და დეპეშისა: Тифлисъ Товарищество Фармацевтовъ.

(100—24)

Дозволено цензурою. Тифлисъ. 16 мая 1903 г. Типографія „Гутенбергъ" (кн. Гр. Діасамид-провая, д. Груз. Дворянства. რედაქტორ-გამომცემელი ა. ი. სარაჯიშვილი